

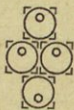
39953. III, M, h.

4874

NA LETOVIŠČU L. 1913 IN DRUGO

ŠALJIVE IN RESNE ČRTICE
:::: IZ SEDANJOSTI ::::

LUIGI CALCO

LJUBLJANA

oooo

ZALOŽILA »NARODNA ZALOŽBA«

1913

48740

030027365

Na letovišču leta 1913.

Globoko si je oddahnila gospa Agneza Rogljeva, soproga pekovskega mojstra in hišnega posestnika v Ljubljani, ko je po ganljivem slovesu od svojega moža Gašperja, ki se je pa pri tem prav grdo držal, zasedla s svojim nadebudnim potomstvom posebni oddelek železniškega voza, ki ga ji je z udano uslužnostjo odprl sprevodnik, ki je jemal pri njenem možu za svojo družino kruh, ki ga je plačeval redno vedno še-le za več mesecev nazaj.

Njen globoki vzdih je bil tudi popolnoma razumljiv. Koliko truda in boja jo je stalo, predno je od svojega zelo skopega in nazadnjaškega moža izvojevala dovoljenje in še bolj potrební denar za letovišče. Mož Gašper je dolgo rentočil in godrnjal, govoril nekaj o avšastih Nežah, ki naj bi rajši ostale pri svojem poštenem delu, ne pa hodile past lenobo na Go-

renjsko in bogu krast zlati čas, končno se je pa le vdal prepričevalnim in ponovnim zahtevam svoje zgovorne boljše polovice ter odprl svoj tolsti mošnjiček. Našteti je bilo pa treba precej okroglega, ker je kmet, h kateremu so šli na letovišče, za svojo krasno opremljeno sobo tirjal na mesec samo dve sto kron, kar je označil mojster Gašper za najbolj nesramno zahtevo celega stoletja.

Ko je vlak oddrdral z ljubljanskega južnega kolodvora proti čarobni Gorenjski, se je gospa Agneza ozrla ponosno okrog in v duhu uživala zavistne obraze svojih mnogoštevilnih prijateljic, ki niso bile tako srečne, da bi si mogle čez vroče poletje privoščiti prijazen oddih pod nebotičnimi gorenjskimi velikani. Že v naprej se je veselila, kako jim bode po svojem povratku v prašno Ljubljano pripovedovala o svojem udobnem življenju na letovišču in jim opisavala s tako zgovorno besedo svoje čudezne doživljaje, da bodo samih skomin postajale kar zelene . . .

Iz teh zelo mičnih misli in sanj je pa že med državnim kolodvorom in Št. Vidom vzbudil gospo Agnezo prav neprilično njen, v prelepo belo opravo oblečeni sinko Branko, absolviran učenec III. razreda visoke šole na Ledini, ko jo je na svoje telesne potrebe opozoril s prav prozaičnimi

besedami: »Mama, lačen.« Zelo, zelo nerada se je ločila gospa Agneza od svojih lepih sanj, vzdignila svojega rojstva precej težke kosti in segla po zelo obsežnem ročnem kovčku, v katerem je imela spravljeno svojo zalogo jestvin za potovanje od Ljubljane do izbranega letovišča. Iz te bogate zaloge dala je svojemu sinčku velik kos povitice, kar je imelo za posledico, da so se enake telesne potrebe hipoma pojavile tudi pri Brankovih sestricah, petnajstletni sanjavi in romantično navdahnjeni Solzani in dvanajstletni praktični Vidi. Kot pravična mati, ki pri svojih otrokih ne pozna nobene razlike, je enako velika kosa oddelila tudi svojima hčerkama.

Komaj pa je pomahal Branko svoj kos, odrinil je svojo sestrico Solzano od okna in začel svojo mamico izpraševati po imenih krajev, hribov in gora, rek in potokov, mimo katerih so drdrali s hlaponom. Dobra mamica mu je dolgo in potrpežljivo odgovarjala po svoji najboljši vednosti. Skoro je bilo pa njeno znanje pri kraju in ker ljubeznivi sinko le ni nehhal s svojim izpraševanjem, ga je napodila iz oddelka ter se zopet zatopila v svoje prijetno sanjarenje. Iz tega sanjarjenja je bila pa zopet tik pred škofjeloško postajo na prav neprijeten način vzbujena. Njena hčerka Solzana je hotela prav natančno

videti škofjeloški samostan, kjer se nahaja njena najboljša prijateljica Emica. Stegovala in stegovala se je skozi okno toliko časa, dokler se s svojim lepim slamnikom ni zadela ob okvir in ji slamnik ni odletel raz glavo in na krasno sorško ravan, katero je že tako lepo opeval naš nesmrtni Simon Jenko . . .

Na bolesteni vzklik: »Moj slamnik!« opazila je gospa veliko nezgodo; v svoji jezi je začela kričati nad svojo hčerko in jo obsipati z najkrepkejšimi izrazi. Že je tudi vzdignila svojo tolsto roko, da bi popravila svoji nesrečni hčerki frizuro, ki je pri nezgodi precej trpela, ko se prikaže med vrati njen ljubi Branko in z izpremembo v svoji zunanosti odvrne jezo svoje mamice od Solzane na se. Branko, čegar obleka je bila pri odhodu iz Ljubljane bela kot sneg, prikazal se je med vratmi zamazan kot kurjač. Malemu možu je bilo namreč zunaj dolgčas, zato se je utopil nekoliko v vlogo sprevodnika, splezal na njegov prostor in raz ta vzvišeni prostor, ki se vedno odlikuje po obilici saj, priganjal vlak k hujšemu diru.

V tistem hipu je že namerjena tolsta roka gospe Agneze izpremenila svojo smer in se z vso težo dotaknila Brankovega telesa, ki je ta dotikljaj takoj oznanil vsemu svetu z glasnim kričanjem. Solzana in Vida

ste kot dobri sestrici takoj priskočile na pomoč z milim jokom, v katerega so se kakor plat zvona vmešavali glasni ploski tolste roke in krepki glasovi gospe Agneze.

Vrišč je bil tak, da je privabil v posebni oddelek sprevodnika, katere-mu je gospa Agneza začela na dolgo in široko pripovedovati nezgode svojih otrok. Sprevodnik je potolažil gospo Agnezo s tem, da je obljubil iz kranjske postaje brzojaviti radi slamnika v Škofjo Loko in da bodo Brankovo obleko že oprali na letovišču.

Po odhodu sprevodnika je vladala dalj časa mučna tišina v oddelku. Gospa Agneza je zrla jezno skozi okno, njeni otroci so pa sedeli tiho drug poleg drugega kakor politi kužki. Na nadaljni vožnji se tudi ni nič hujšega več zgodilo kakor samo, da je Branko malo sunil Vido, in da je poslednja tako nerodno s svojim nosom zadela ob vrata, da se ji je ulila kri. Ker pa ni mogla takoj najti svojega robca, kapala je kri na njeno belo krilce in puščala tam rožnate sledove.

Brez vsake nadaljne nezgode so potem dospeli srečno na svoj cilj, kjer jih sicer ni sprejel, kakor dogovorjeno, kmet z domačim vozom, pač pa prav pohlevna ploha, ki nikakor ni hotela ponehati.

Gospa Agneza je bila upravičeno ozlovoljena. Njene slabe volje pa nikakor ni odpravilo več kot polurno čakanje na zapuščeni postaji na drugega voznika, ki se je končno le pojavil, sicer ne morda s pokritim in zoper dež zavarovanim vozom, pač pa s tem večjo zahtevo, ker je tirjal za vožnjo do letovišča, ki je bilo oddaljeno pičlo uro, samo 17 K. Hočeš ali nočeš se je morala gospa Agneza udati v svojo usodo in vozniku naprej odšteti zahtevanih 17 K, ker je odločno izjavil, da mora priti prej njen »cvenk« in da bo še le za njenim »cvenkom« prišel njegov »hi!«

Nato so se začeli počasi pomikati, ker se konj nikakor ni dal pregovoriti, da bi stopil nekoliko hitreje. Posledica te počasne vožnje ob obilnem dežju je bila, da so dospeli vsi skoro do kože premočeni na svoj končni cilj. Ko je mali Branko hotel svojo mamico med vožnjo spraviti v boljšo voljo s pripombo, da sedaj vsaj ne bo treba prati njegove obleke, mu je gospa Agneza dala tih, a razumljiv odgovor s svojo roko po čeljusti.

Ko so prišli v vas in se je voz po daljšem izpraševanju ustavil pred hišo, v kateri so imeli prebiti štiri tedne, so našli hišo in gospodarska poslopja zaprta, nikjer pa žive duše. Ko so stopili iz voza, ki se je takoj odpeljal, so našli pred dežjem prav

skromno zavetje pri skednju, kjer se je gospa Agneza v najslabšem razpoloženju vsedla na največji kovček, otroci se pa stisnili okrog nje, kakor piščanci okrog koklje.

Še le čez dobro uro, ko so tako vsi premočeni prezebali pred skednjem, se je izza vogala prikazal mal fantiček, ki se je še le na dolgo prijazno vabljenje nekoliko približal obupani gospej Agnezi in ji povedal, da Koširjevih ni nobenega doma, ker so vsi odšli v senožet, da spravijo pravočasno seno.

Dve uri na to so se Koširjevi vrnili z obloženimi vozovi in rešili ubogo Agnezo in njene otročiče iz neugodnega položaja. Da se vsaj nekoliko posuše, odšli so v hišo in čez pol ure potem v svoje »letoviško stanovanje«.

To »letoviško stanovanje« je pa gospo Agnezo hudo razočaralo in izdatno ohladilo njeno veselje in ponos. Bila je mala prazna sobica v podstrešju, v kateri razun dveh precej polomljenih stolov ni bilo nobene druge oprave.

Ko je gospa Agneza ogledala to revščino, ji jeziček ni dal miru in je svoje mnenje s prav razločno besedo povedala prijazni Koširjevi māmici, ki jih je spremljala v »letoviško stanovanje«. Koširjeva mamica je močno razjarjeno gospo Agnezo skušala

potolažiti s tem, da bodo skoro, čim pospravijo seno pod streho, za gospodo pripravili stanovanje tako lepo, da bi se ga sam cesar ne sramoval.

Čez dobro uro so res začeli vlačiti Koširjevi otepe v »letoviško stanovanje«, otepom je pa sledilo nekaj zelo raskavih rjuh, še mokrih konjskih odej in »letoviško stanovanje« je bilo opremljeno, ker Koširjevi v svoji naravni nepokvarjenosti še niso poznali niti nekih, ponoči zelo potrebnih posod, niti umivalnikov in druge potratne ropotije, ki bogate samo trgovce s stekleno in porcelana-sto posodo.

Gospo Agnezo je ta sijajna oprema tako presenetila, da ji je zmanjkalo sape in besed. Nemo je gledala Koširjevo mamó, kako je otepe razvezala in zrahljala, položila čez nje raskave rjuhe, tako improvizirane postelje pokrila z odejami in potem zgovorno omenjala, da bodo spali kakor baroni.

Na to so se prepravili in se oboženi z dežniki podali v vaško gostilno, kjer so imeli po dogovoru dobivati dobro, tečno in zdravo hrano za mal denar. Tu jih je čakalo zopet bridko razočaranje, ker ni bila hrana niti dobra, niti tečna, ker je bila kuharica preveč radodarna s soljo, skopa pa z mastjo in ker je bila

tudi mnenja, da je jed tedaj še le posebno okusna, če je na eni strani pošteno zasmojena. Pijača je bila pa zopet prava posebnost: pivo gorko in motno, vino pa kislo kot vrisk in spreminjajoče se v vseh mavričnih barvah. Da se pa ostane dosleden, jim je po kuharici že preveč zasoljeno večerjo zasolila prijazna krčmarica še s prav slanim računom.

Slabe volje in potrti so se vračali Rogljevi v svoje »letoviško stanovanje« in se spravili, kakor je bilo v danih razmerah pač mogoče, k zasluženemu počitku.

Toda prva noč na letovišču je bila strašna in taka, da jo uboga gospa Agneza ne bode pozabila do konca svojih dni. Komaj so se vlegli in je gospa Agneza vpihnila skromno svečo, začelo se je pod postrešjem tako ropotanje, da ni bilo moči zatisniti očesa, ker so se otroci zelo bali strahov in se jokaje pritiskali k svoji dobri mamici. Čez dolgo časa je pa to ropotanje prenehalo naenkrat, kakor bi bilo odrezano. Gospa Agneza se je oddahnila v sladki nadeji, da bode sedaj mir, toda se je bridko varala. Naenkrat so se začuli v podstrešju pretresljivi glasovi »mijav, mijav«, katerim se je skoro začel odzivljati drug »mijav« in se s prvim izlil ne ravno v harmoničen, pač pa v več ur trajajoči koncert. Ta vstraj-

ni koncert je prekinil mali Branko, ki je hotel opraviti človeško potrebo. Gospa Agneza je hotela napraviti luč, toda je na svoje novo neprijetno presenečenje opazila, da so Koširjeva mama najbrž iz bojazni pred ognjem vzeli s seboj klinčke. V ti zadregi si je moral pomagati ubogi Branko kar v sobi, kar se pa hvala bogu ni slišalo, ker je dež še vedno curkoma lil in ker je koncert še vedno trajal, pač pa se je moralo nekaj čutiti, ker se je naenkrat oglasila Vida, da gre dež že v sobo . . .

Gospa Agneza ni mogla celo noč zatisniti očesa, njeni ubogi otroci pa tudi malo. Ker pa nobena stvar večno ne trpi, prešla je tudi le-ta strašna noč. Ko so zjutraj vstali Rogljevi in pogledali skozi okna, jih je prvi pozdravil dež, ki ni niti najmanje ponehal.

Ko so se kar v veži nekoliko in za silo umili, so odšli v vaško gostilno na zajutrak, na katerega so pa morali čakati dobro uro, ker so bili mati krčmarica s kuharico pri maši. Zajutrak jih pa tudi ni spravil v boljšo voljo, ker je bilo mleko prismojeno, kava pa vodena in nekam čudno dišča.

Ker je dež neprenehoma lil, so ostali Rogljevi do opoldneva kar v gostilni, kjer jim vsaj ni bilo dolgčas,

ker so imeli številno družbo — najbolj nadležnih muh.

Po kosilu, ki ni bilo nič boljše, a tudi nič slabše kot večerja od prejšnjega dne, so se pa osrčili in se pod varnimi dežniki podali domov, da bi se popoldne pokrepčali s spanjem, katerega ponoči niso bili deležni. Toda tudi ta račun so napravili brez krčmarja.

Komaj so se polegli in je Branko voščil svoji mami s sladkim poljubčkom »Lahko noč«, oglasil se je že iz skednja ravno nasproti glasen »pika-pok« in z nameravanim spanjem zopet ni bilo nič. Nekaj časa so se premetavali po otepih, končno pa drug za drugim vstali in se ob trajnem dežju vrnili v gostilno, da v družbi muh počakajo večerje.

Temu prvemu dnevju je sledilo še sedem enakih ob zanikrni hrani, brez pravega počitka, toda ob izdatnem dežju, ki nikakor ni hotel prenehati.

Gospo Agnezo je začela boleti neusmiljeno glava, mali Branko se je pa prav po nekrščansko prehladil, Solzana in Vida ste pa jokale in stokale, dež je pa lil in lil.

V srcu ponosne gospe Agneze se je tedaj začel biti srdit boj med njenim ponosom in med njeno skrbjo za lastni dobrobit in za zdravje njenih ljubih otročičev. Ta boj je trajal več

dni in se končno odločil tako, da je ponos gospe Agneze doživel sramoten poraz.

Ko dvanajsti dan tako težko izvojevanega letoviškega življenja le še ni ponehalo deževati, začela je gospa Agneza molče spravljati skupaj svojo in svojih otrok opravo in devati v kovčke. Na to je pa brez vseh nepotrebnih besedi velela Koširjevemu očetu, da naj napreže konja, naloži na voz kovčke, njo in njene otroke in popelje vse skupaj na postajo. Ko je odštela Koširjevemu očetu za vožnjo zahtevanih 12 K in na nadaljno zahtevo podarila nekaj srebrnjakov Koširjevi mami in vsem otrokom za postrežbo in prijaznost, je oče Košir napregel konjička, zložil na voz kovčke in potem zapeljal nesrečne Rogljeve, ki so se stiskali drug k drugemu, da se tako vsaj nekoliko obvarujejo dežja, na železniško postajo.

Na postaji je morala nesrečna gospa Agneza odšteti Koširjevemu očetu na njegovo zahtevo še znatno napitnino in potem čakati skoro dve uri na vlak — toda vse to je voljno pretrpela, samo da bo enkrat rešena strašnega letovišča.

Domov so potem srečno prispeli in prav pošteno iznenadili svojega dobrega očeta in moža. Ko je pa mojster Gašper začudeno vprašal

svojo Agnezo, zakaj se je tako hitro vrnila iz dragega letovišča, si je pa gospa Agneza vsako tako vprašanje in sploh vsako razpravo o letovišču najodločnejše prepovedala in na tem svojem stališču ostala resolutno tudi nasproti vsem svojim mnogoštevilnim prijateljicam, ko so jo hodile izpraševati po življenju in dogodkih na letovišču.

O društvih, veselicah in o narodnem davku.

Odlični rodoljub in prvoboritelj za sveto narodno stvar Štefan Bezlaj privihral je silno razkačen po dopolnjenih uradnih urah v svojo stalno gostilnico pri »Krivokljunem škorcu«, kjer se je pred večerjo običajno krepčal s penečim pivom, da pozabi dneva trude, križe in težave.

Na prijazen pozdrav okroglolične Hebe Rozike — v rojstnem listu je stalo sicer Rezika, vendar je ona hotela slišati edinole na ime Rozike ali Ruže in torej to ni nobena tiskovna hiba — je ubogo trpinko pred vsem vprav nečloveško prebodel s svojimi hudimi očmi in se na to pozabivši na vsa prirojena mu pravila udvorljivosti namesto prijaznega odzdrava zadrhl nad ubogim bitjem: »Vrček piva, pa takoj! Izgini!«

Uboga Rozika, ki takega oma-lovaževanja svoje, dokaj okrogle osebe od strani stalnih gostov »Krivokljunega škorca« sploh ni bila va-

jena, še manj pa od strani Štefana Bezlaja, ki ji je večkrat z očetovsko dobrohotnimi svarili in z obema svojima rokama na jasen način pokazal, kakih dotikljajev od strani svojih gostov se ji je izogibati, se je vsa prestrašena pred gromkim glasom razkačenega Bezlaja jadrno odmaknila za par korakov, se nemo obrnila in tudi nemo izginila po naročeni vrček.

»Kaj pa ti je danes, preljubi Bezlajček, da pihaš kot gad in da strešaš svojo jezo nad nedolžno Roziko?« hitel je izpraševati vedno radovedni prijatelj Klepec svojega omiznega tovariša Bezlaja.

»Kakšna nedolžnost!« zadrhl se mu je nazaj Bezlaj. »Rozika pa nedolžnost! Le brzdaj svoj urni jeziček, da te ne bo šla tožit na novi Žabjek, kjer ti bodo za pokoro odmerili najmanj teden dni z dvema postoma in enim trdim ležiščem, ker si pošteno dekcle tako kruto razžalil. Iz samega usmiljenja ti pa za ta svoj pravni poduk nič ne računam, čeprav bi zaslužil, da bi te pri ti priči obremenil z zneskom desetih kron. Pa še en svet ti dam in tudi ta naj bo zastonj. Ti sploh preveč govoriš! Vedno se le tebe sliši, kakor da bi ti bil popolnoma neznan zlati pregovor, da je molk ona kovina, iz katere se kujejo cekini. Vzemi si za vzgled mene, ki nikdar po nepotreb-

nem ne odpiram svojih ust, ki nikdar ne vrtam svojim dobrim prijateljem, znancem in drugim ubogim zemljanom odprtih v oni del njihovih častljivih teles, ki se ravno pri tebi najbolj bujno razvija . . .«

»Nadaljevanje te tvoje pridige smo letos slišali še le 357krat«, prekinil je modrujočega Bezlaja njegov tovariš Bobnar. »Povej nam rajši, kakšen zajec ti je pa pretekel danes pot, da si prišel tako nataknen v našo miroljubno družbo?«

»Prav lepega zajčka bi vam priporočala, gospod Bezlaj,« oglasila se je pri ti priliki Rozika, ki je pri nesla Bezlaju naročeni vrček in ki mu je v svoji dobrosrčni plemenitosti tudi že odpustila njegov poprejšni razžaljivi nastop.

»Pustita me oba z vajinima zajcema na miru,« odgovoril je obema naenkrat Štefan Bezlaj. »Jaz imam že dovolj, če le slišim ime zajc, naj se pa potem piše ta nedolžna beseda z veliko ali pa z malo začetno črko in naj leta po štirih ali dveh nogah ali pa po prostranih dvorinah deželnega dvorca. No, pa človek ne sme biti tako zakrknjen in trdovraten. Veš kaj moja nebeška Re—, ne Rozika, če mi bodeš prinesla prav lep košček zajčkovega hrbta ali pa rajši kar tri kose naenkrat in priložila na drugi krožnik prav rahlo ocvrte krom-

pirjeve rezance, potem naj ti bodo odpuščeni vsi tvoji grehi, katere imaš že na svoji vesti in tudi oni, s katerimi se bodeš v bodočih petih letih gladila pot v oni strašni kraj, kjer je jok in škripanje z zobmi. Pri tem pa ne smeš pozabiti, da bi tudi jaz rad skoro škripal z zobmi, med katerimi se pa mora tedaj nahajati naročeni zajček. Odlazi in se skoro zopet prikaži, toda ne brez zajčka in rezancev . . .«

Ker se je molčečemu Bezlaju s tem kratkim govorom osušilo grlo, prijel je za vrček, da odpravi iz svojega, do jedra zdravega telesa to cesarsko napako.

To priliko je pa porabil tovariš Klepec, da je ponovno vprašal prijatelja Bezlaja po vzrokih njegove nenavadne razjarjenosti.

Pa je zopet slabo naletel.

»Vidiš dragi moj Klepec,« posvaril ga je očetovsko Bezlaj, »tebe se pa res prav nič ne prime. Poprej si bil deležen mojega brezplačnega pravnega sveta o nedosegljivi vrednosti molčečnosti, pa si že pozabil na moje zlate, toda ne z zlatom plačane besede. Ali se ne moreš odvaditi vednega gobezdanja, ali hočeš po vsej pravici zaslužiti svoje neslavno ime Klepca? Posnemaj rajši našega ljubega prijatelja Prijaznika, ki zna molčati kakor grob in ki bo na sodni

dan nedvomno prevzel vlogo onega Prešernovega trobentača, ki »molče trobental bo: memento mori!«

»Vsaj ne pridem nikdar do besede,« pripomni tiho Prijaznik.

»Tako se govori, dragi Prijaznik,« pohvalil ga je Bezlaj. »Ti si najvrednejši član vsega tega častitega omizja in mi te bomo še volili v mestni zastop, v trgovsko zbornico, v deželni zbor in končno še v dunajski parlament, kjer povsod bodeš z uma svitlim mečem nabadal naše ljute sovraže kakor z iglo metulje na deske. In ko bodeš umrl, ti bomo priredili najslavnostnejši pogreb, na tvoj grob pa navalili velikanski obelisk z napisom v zlatih črkah:

»Tu leži junak Prijaznik —
življenje ni biló mu praznik:
rezal pridno je kupone,
pridno zbiral je milijone,
ko pa vsega dosti je imú,
se je naveličal in — umrú!«

»Gospod Bezlaj, tukaj je večerja in dober tek,« ustavila je prijazna Rozika pesniški polet našega Bezlaja, ki se izjemoma enkrat ni razhudil nad Roziko, temveč nad zajčkom, katerega je začel takoj brez usmiljenja obdelavati z nožem in vilicami in katerega je skoro tudi tako zdelal da ga ni bilo več. To priliko so Bezlajeви prijatelji spretno porabili,

da so se med seboj pomenili najnujnejše stvari. Ko je pa prijatelj Bobnar vprašal Klepca, če bo šel na nedeljsko veliko narodno veselico pevskega društva, ni mogel svojega vprašanja dokončati, niti pričakati odgovora, ker v istem hipu je bil Bezljaj ravno gotov s svojim zajčkom in je takoj zopet poprijel za besedo:

»Že zopet velika narodna slavnost, združena z rodoljubnimi napadi na naše in naših bližnikov žepe. Slovencem se pač ne more in ne sme očitati, da bi prirejali premalo slavnosti in veselic. Po zimi plešejo, pojo in igrajo na odrih za naš ljubi narod, v vigredi to nadaljujejo z navdušenjem in brez presledka, v vročem poletju pa itak ne čitaš drugega v naših novinah kakor: To ali ono društvo priredi tega ali onega dne veliko narodno svečanost in vsa druga narodna društva se sočasno opozarjajo na svojo dolžnost, da se ne bi drznila zagrešiti največjega narodnega izdajstva in istodobno vprizoriti kake konkurenčne stvari. Da ostane v zlati jeseni naše narodno delovanje in požrtvovanje v starem tiru, se pa zopet veselimo, prirejamo zabave, veselice, slavnosti in svečanosti, tako da mi dobri Slovenci niti en trenotek v letu ne počivamo! In kar je najlepše, vse to se vrši zastonj. Raz-

na društva prav nič ne iščejo in ne nadlegujejo svojih številnih podpor-
nih članov za članarino, pred svoji-
mi svečanostmi in slavnostmi ne le-
tajo prav nič po prispevkih in darilih
okrog svojih članov in nečlanov, na
prireditvah ne pobirajo prav nič vi-
sokih vstopnin, ne prodajajo prav nič
srečk za razne srečolove, z eno be-
sedo vse se nudi zastonj in tako nam
ostaja denar lepo v naših žepih, na-
rodno blagostanje se množi in množi
in skoro bodo srečnim Slovencem
nastopili oni zlati časi, ko bodo po-
sojali svoje odvečne milijone siro-
mašnim Francozom in obubožanim
Angležem . . .«

»Bog živi nam Bezlaja,
ki takó lepó razsaja!«

prekinil je Klepec ves navdušen pri-
jatelja Bezlaja, ki mu pa za to javno
priznanje njegovega govorniškega
talenta ni bil kar nič hvaležen, kar je
jasno pričal nastopni njegov odgo-
vor:

»Svarim te, prijatelj Klepec, po-
novno na tvojo sveto narodno dolž-
nost, da moraš brzdati svojega jezi-
ka gibčnost tedaj, kadar resni možje
govore o najresnejših narodnih stva-
reh in potrebah. Toda kje sem ostal
tedaj, ko mi je le-ta nesrečni Klepec
skočil v besedo. Že vem. Pribijem,
da nam srečnim Slovencem pač nih-

če ne more očitati, da se ne bi zadostno veselili in zabavali na velikih svečanostih in slavnostih. To pa trdim po vsej pravici, da nas niti naš najhujši sovrag ne more napasti z očitanjem, da bi ne imeli zadostno število takih ognjišč, kjer se vari, cvre, kuha in peče take narodne prireditve. Smelo celo trdim, da se mi srečni Slovenci lahko s ponosom potrskamo na svoje junaške prsi in celemu svetu oznanimo, da ni na naši zemlji naroda, ki bi imel več društev, krožkov, klubov itd., kakor mi in vsa ta društva, krožki, klubi itd. osrečujejo nas dan na dan s svojimi slavnostnimi prireditvami. Še manj pa zaslužimo očitanje, da se na tem polju največje naše plodovitosti opaža pri nas kako nazadovanje. Ne, ravno nasprotno! Društva rasejo pri nas na dan, kakor gobe iz zemlje, če je poslednja dovoljno namočena. Naj se snidejo skupaj trije Slovenci v veselju ali žalosti, v narodnem navdušenju ali pa v rodoljubni ogorčenosti, prvo, kar uganejo in store, je da pridejo v okom živi potrebi in da ustanove novo društvo. In to komaj rojeno živo potrebo usiljujejo potem svojim znancem in prijateljem. Ko so osrečili s članstvom dovolj ljudi, ki te kazni pač niso zaslužili, ker so bili pokorni bogu in cesarju, potem se vrši ustanovno zborovanje, začne se

pobirati prostovoljne in še več neprostovoljne prispevke za društveni prapor, strmeči svet se opozori na nečuveno sramoto, da ravnokar zvarjeno društvo še nima svoje lastne strehe, začno se tiskati in po gostilnah, železnicah in sprevodih in vsepovsod razpečavati bloki. Nihče, prav nihče ne uide svoji usodi. Če pobiraš stopinje za našim gorskim pionirjem Kadilnikom in neseš sopihaje svojega rojstva kosti in dobro obloženi nahrbtnik tje gori k očaku Triglavu, kdo te prvi pozdravi že pri vratih v »Triglavski dom«? To je dražestna gospica, oblečena v bujne domišljije polno narodno opravo, ki te prosi prav lepo za mal prispevek za to ali ono društvo. Komaj si prestopil prag in si nisi še otrl raz svoj razgreti obraz množine tam nabranega znoja, že se ti približa navdušen mladenič in ti moli nasproti puščico . . . Ko si se pa malo oddahnil in po klinih in vsekanih stopinjah prisopihal do »Aljaževega stolpa« in stopil na teme nebotičnemu Triglavu, že se prikaže izza stolpa ljubezniva oseba in te naskoči z blokom v roki za prispevek za to in tudi še za ono društvo . . . Tedaj pa vzdihneš z našim nesmrtnim Prešernom:

Dneva ne pove nobena pratka —«

»Ti ne božaj njenega podbradka« — s temi besedami zmotil je zo-

pet Klepec neumornega Bezlaja, ki je bujni Roziki, ko mu je prinesla nov vrček, v znak svoje žejne hvaležnosti in hvaležne žeje dejansko dal razumeti, kje se neha vrat in pričinja ostali del njenega telesa. Sedaj jo je pa Klepec pošteno skupil.

»Nesrečnež! Ali hočeš, da denem na svoj nos črna očala,« nahrulil ga je Bezlaj »in da te naženem tako, kakor sem nagnal danes neki jugoslovanski jezik govoreče sinove boginje Talije, ko so me prišli vabit k svojim predstavam in takoj tudi pobrat zelo mastno vstopnino. Tedaj sem nataknil na svoj nos črna očala in da ste videli učinek, nedvomno bi mi poverili častno nalogo, da naj se napotim v London in prisilim slavno londonsko konferenco, da vendar že enkrat določi meje naši ljubi Albaniji in potom zmanjševalne dražbe odda prestol bodočega albanskega kneza ali kralja najboljšemu ponudniku. Oprostite mi prijatelji ta moj polet na polje visoke politike in dovolite mi hkratu, da se vrnem nazaj v naš domači raj. Prej sem vam jasno in razločno povedal, da nas Slovencev ne sme nihče zapostavljati radi tega, da ne bi imeli dovolj veselje in slavnosti, da nam more še manj kdo metati v obraz, da imamo premalo društev, sedaj pa še pribijem, da najmanj zaslužimo očitiranje, da nimamo

dovolj narodnega davka: Mi Slovenci, kakor so enkrat djali pokojni kanonik Klun v državnem zboru, plačujemo z veseljem davke in za to imamo pa tudi poleg bere dosti cesarskih davkov, deželnih in občinskih in drugih naklad in vsa znamenja na nebu naše deželne vseмогоčnosti kažejo, da bodo posebno deželne naklade v posledici naravnost vzorno štedljivega gospodarstva v najkrajšem času poskočile, da bo po deželi jok in škripanje z zobmi in da bodo ljudje še bolj trumoma drli v Ameriko kot sedaj. Ker nam pa cerkev, država, dežela in naše občine še vedno ne nalagajo dovolj davkov, smo si v svoji zadregi sami pomagali s tem, da smo poleg nekaj potrebnih upeljali še neštevílo takih narodnih davkov, katere more upeljavati in plačevati samo narod, ki kipi samega navdušenja za take ustanove. Mi Slovenci smo pa ravno tak poseben narod, ki od zore do mraka ne mislimo na nič drugega, kakor samo na to, da bi izvrtali kak nov narodni davek in ž njim osrečili sedanji svoj rod in tudi še svoje potomce do tretjega in četrtega kolena. Komaj vstanemo zjutraj, že odpiramo svoj mošnjček, da odpravljamo narodni davek raznim nabiralcem, ki prihajajo k nam s polami, odrezki, knjižicami, potrdili, pobotnicami — posebno

srečni smo pa tedaj, kadar nas obiščejo naše dražestne dobrodelne in rodoljubne dame in nam s svojimi nežnimi ročicami olajšajo naše mošnjčke. Po mojem mnenju se pa narodni davki vendar še prepočasi množe in se je vsled tega pojavila živa potreba, da se ustanovi društvo, čegar edina naloga bode, da skrbi neumorno za pomnožitev in povišanje že obstoječih narodnih davkov in ustvarjanje novih. Moj predlog je, pridimo v okom ti živi potrebi in ustanovimo tako novo društvo, kateremu bodi ime »Narodni davek!«

Nekoliko upehan končal je Štefan Bezlaj svoj govor. Tedaj so pa zagrmeli po sicer skromni sobici »Krivokljunega škorca« mogočni živio- in dobro-klici in možje so pričeli takoj ustanovno zborovanje predlaganega novega društva, poverili sestavo pravil Klepcu ter sklenili izdati na slovenski narod v najodličnejših novinah slavnosten manifest in takoj drugi dan pobirati prispevke po hišah.

Drugi dan je pa že čital strmeči slovenski svet v svojih dnevnikih glasilih pesniško navdahnjeni manifest iz peresa Štefana Bezlaja, s katerim se oznanja ustanovitev prepotrebne- ga novega, naše žepe ogroževalne- ga in olajšujočega društva »Narodni davek«.

Značajni volilec.

Zopet so bile volitve pred durmi in zopet so trkale na zavednost ljubljanskih volilcev kar štiri stranke: narodno-napredna, socijalno - demokratična, klerikalna in končno še nemška. Agitatorji vseh teh štirih strank so švigali kakor veše okrog volilcev in z demostensko zgovornostjo skušali zavedne in nezavedne, trdne in omahljive volilne upravičence spraviti na svojo stran. Obljubovali so volilcem prav vse, in če bi se bil le neznatni del teh agitatorskih obljub udeležil, bi bila danes naša bela Ljubljana prava obljubljenca dežela.

Tudi mojster Podplat in njegova boljša, a tudi debelejša polovica sta se smela prištevati med one srečne ljudi, v katerih rokah je bila tedaj usoda naše prestolice, oba kot davkoplačevalca, ker je prvi izvrševal častiti čevljarski obrt, druga pa prodajala pod svojim imenom v neki veži v bližini Glavnega trga razna obu-

vala. Oba se za volitve doslej sploh nista brigala in jima je bilo prav vseeno, če gospodari Peter ali Pavel na ljubljanskem magistratu, od koder tako družega ne prihaja kot same sitnosti. A ta presneta volilna dolžnost! Če ne greš volit, boš pa kaznovan, da boš kar črn. Mojster Podplat in njegova žena sta se tedaj morala odločiti, da bodeta šla volit, nikakor si pa nista bila na jasnem, kateri straniki naj oddasta svoje štiri glasove.

Iz te mučne zadrege so jih na njuno srečo rešili skoro neutrudljivi agitatorji.

Prvi se je oglasil v spremstvu slovenskega tolmača, agitator nemške stranke, po zunanosti pristen predstavitelj starih Cimbrov in Tevtonov, po svojem poklicu pa profesor na neki ljubljanski srednji šoli. S profesorjem došli tolmač je mojstra Podplata prav lepo po domače pozdravil in mu povedal, da bi z njim došli gospod rad z njim nekaj važnega govoril. Podplat misleč, da bo dal gospod takoj najmanj pet parov čevljev umeriti, mu je udvorljivo ponudil stol in gospod profesor je tedaj začel pihati volilcu v nemškem jeziku takole na njegovo dušo:

»Visokočastiti mojster, pošteni zastopnik enega najstarejših rokodelstev, vredni naslednik mojstra Hansa Sachsa! Prihajam v vaše skromno,

toda častitrdno domovanje v imenu onega velikega naroda, ki se s ponosom in tudi po vsi pravici nazivlje narod mislecev, ki je prežet zvestobe in vere, naroda, ki koraka na čelu evropske kulture, naroda, ki bo de skoro zagospodoval celi zemlji in ustanovil tu svoj končni cilj: imperium germanicum. V imenu tega velikega naroda in v dosego njegovega končnega cilja vas pozivljam, da oddaste pri teh volitvah svoj glas možem naše stranke, da bo čim preje zgrajen naš nameravani nemški most od Belta do Adrije. Stopite v vrsto onih naših zidarjev, ki grade ta most, in prisegam vam pri Wotanovi peti, da si boste s tem moškim nastopom naklonili hvaležnost celokupnega nemškega naroda. Schifio! Prestavite in raztolmačite to visokočastitemu mojstru, če me morda ni docela razumel.«

Mojster Podplat je debelo zijal v navdušeno govorečega profesorja, ker ni mogel prav nič razumeti, kaj hoče od njega. Iz te zadrege ga je rešil profesorjev spremljevalec s tem, da mu je vznešeni profesorjev govor takole raztolmačil:

»Veste mojter, stvar je taka! Gospod profesor pravijo, da je Nemcev danes že toliko na svetu, da že ne vedo, kaj bi začeli. Zato so si pa sedaj, ko so ravno v Ljubljani volitve,

izmislili, da bodo začeli delati most od Beljaka do Idrije. Ker bo pa most strašno dolg, bo pa pri delu tudi strašno veliko zidarjev in ti zidarji bodo pustili pri nas tudi veliko denarja. Če boste volili na nemško stran, boste lahko imeli prav lep zaslužek pri teh zidarjih, vsaj si lahko mislite, da zidarji ne bodo bosí okrog letali. Kar v roko nama udaríte, da boste z nami volili in zaslužek vam ne odide. Živio!«

»Če je pa taka,« odvrnil je mojster Podplat, »da bo prišlo sem toliko zidarjev in da bodo dali pri meni delati čevlje, bom pa že na vašo stran volil. Tukaj je moja roka!«

Možje so si moško segli v roke in se vsestransko zadovoljni razšli.

Komaj so se pa dobro zaprla vrata delavnice za profesorjem in njegovim spremljevalcem, že je vstopil mož srednje starosti z velikansko rdečo zavratnico za vratom in velikanskim rdečim klinčkom v gumbnici ter se razkoračil sredi delavnice in pričel z gromkim glasom:

»Delavec, trpin, proletarec! Prihajam k tebi v imenu zavednega delavstva, ki bo razbilo one okove, v katere je okoval ubogega delavca nenasitni moloh, kapitalizem. Volitve so tu! Sedaj pokaži z glasovnico v roki, da se zavedaš izkoriščanja, izmozganja in izsesavanja in da si tega

sit! Ne več nakovalo, temveč kladi-vo! Na tvoje žuljave roke se sklicujem in s svojo žuljavo roko vrzi v volilno posodo glasovnico z možmi naše stranke. Obljubi, da bodeš to storil, pokaži, da si prijatelj delavstva!«

Mojster Podplat je gledal malce začudeno glasnega gromovnika, po daljšem premišljevanju ga pa vprašal s ponižnim glasom:

»Ali bo pa kaj zaslužka, če volim na vašo stran, vsaj sami pravite, da sem trpin in da imam žuljave roke?«

»Delavec, proletarec! V naši stranki je bodočnost. Mi smo za enakost in bratstvo. Kdor imaš preveč, daj, odstopi svojemu sodrugu. Tudi za te velja to. Kadar napoči veliki dan teptanega delavstva, ne bodeš pozabljen. In veliki dan delavstva je že blizu. Obljubi mi torej; da bodeš volil zastopnike zavednega delavstva!«

»Če je taka,« pripomnil je mojster Podplat, »da bodete kmalu začeli jemati tistim, ki se valjajo v bogastvu in to bogastvo delili onim, ki imajo žuljave roke, sem pa vaš. Samo to si izgovorim, da ostanete možbeseda in da ne pozabite, da bi jaz pri delitvi najrajši dobil ono veliko hišo, v kateri prodaja moja žena čevlje, da bi ji za vežo ne bilo treba več toliko plačevati.«

Nato sta si moža segla v roke in mojster Podplat je bil zavezan že drugi stranki. Po odhodu moža z rdečo zavratnico so mu rojile po glavi prav prijetne misli. Saj je to tudi naravno, če se je spomnil, koliko bo-
de zaslužil pri tistih zidarjih pri velikem mostu in po vrhu mu bode pa še pripadla tista lepa hiša, kjer prodaja žena čevlje. Oboje mu je bilo gotovo, vsaj je imel dve glasovnici, eno bo oddal za zidarje, druga pa za delavce in tako bo na obe strani prav.

Iz teh prijetnih sanj, katere je mojster Podplat premljal z melodičnimi udarci svojega kladiva, sta ga pa vzbudila dva moža, ki sta skoro nato vstopila v njegovo delavnico in od katerih ga je prvi pozdravil s pohlevnim »Hvaljen bodi Jezus Kristus«, drugi pa s krepkim »Na zdar«! Za besedo je prvi prijel pohlevni došlec in ogovoril mojstra tako-le:

»Prihajava k vam kot odposlanca vsemogočne S. L. S., ki hoče pri letošnjih volitvah s svetim križem v roki streti glavo strupenemu liberalnemu zmaju in našemu dobremu in vernemu ljudstvu pomagati do moči in veljave v tem starem gnezdu gnjilega liberalizma, največje naše nesreče. V imenu naše S. L. S., ki je osvojila že celo deželo in ki neomejeno vlada v lepem deželnem dvorcu, vas pozivlja, da izpolnite svojo gla-

sovnico z možmi naše stranke. Če bode to storili in volili naše može, storili ste bogoljubno delo, ker ste stopili na stran svetega križa in vaše zasluženje bode veliko na tem svetu in še večje na onem svetu, v nebeškem raju.«

Mojster Podplat je na te vabljive besede kar molčal. Spomnil se je namreč, da ima samo dve glasovnici in da sta obe že oddani. To mu je bilo hudo, ker človek kaj nerad spravlja v nevarnost svoje življenje po smrti. Ker dane besede ni hotel snesti, je bil v silni zadregi. Tedaj mu je pa šinila v glavo rešilna misel: vsaj je tudi žena volilka in z njeno glasovnico bi si lahko zaslužil lep sedež v nebesih in tako preprečil, da ga ne bi po smrti pekli in cvrli peklenščeki na razbeljenem ražnju.

Podplatovo premišljevanje se je drugemu došlecju zdelo sumljivo in zato je smatral za umestno, da napne druge strune. Šepnil je svojemu tovarišu na uho, da tu s svetim križem ne bodeta nič opravila in potem, ne da bi pričakoval Podplatovega odgovora, začel:

»Kaj premišljate mojster, ali ne vidite, da cela Kranjska hiti v tabor naše stranke, ki ima v deželi v rokah vso moč in tudi voljo, da to moč pošteno izrabi? Ali ste zadnje čase prespali? Ali niste slišali, da je naša

stranka zagospodarila celi deželi in tako prišla do polnih kupov denarja. Ta denar je pa samo za nas in za tite, ki z nami volijo! Sedaj je na vrsti ljubljansko mesto, da pade kot zrelo jabolko v naše roke. Ko pridemo kot zmagovalci na magistrat, potem gorje tistim, ki so bili pri volitvah zoper nas! Trikrat blagor pa onim, ki so volili naše može! Vi ste čevljarski mojster, in kakor slišim, nimate ravno preveč dela; tudi v vaši hiši ne živite v posebni obilici, čeprav se vsi trudite od zore do mraka. Če bodete pa volili na našo stran, bode naenkrat konec vseh križev in težav. Ko dobimo magistrat v roke, bodete delali čevlje za vse policaje in tudi še za ubožnico in hiralnico, pa ne morda napol zastonj, temveč najmanj po 25 kron par. Če nočete tega lepega zaslužka pahniti od sebe, potem nama dajte besedo, da bodete napisali na glasovnico može naše stranke. Torej ali nama obljubite?»

Ko je mojster Podplat slišal o novem ogromnem zaslužku, ki ga bo imel, če voli za S. L. S., skočil je raz svojo stolico pokonci, kakor bi ga pičil gad in ves vesel obljubil spretima agitatorjema, da bode pri svoji čuši in zanesljivo oddal svoj glas za njuno stranko.

Po odhodu zadnjih dveh agitatorjev mojstru Podplatu njegovo de-

lo kar nič več ni dišalo. Zakaj bi se pa mučil in trudil in klepal čevlje, ko mu bodo volitve nasule v perišče tako lepe stvari: velikanski zaslužek pri zidarjih, lepo hišo in sedaj še tako imenitno plačano delo za mesto in policaje! Najrajši bi bil mojster Podplat junaško zaukal, kakor takrat, ko so ga na naboru slavno zvrgli. Ker pa ni nobeno veselje popolno in ker se hitro najde grenka kapljica, ki človeku zagreni najboljše razpoloženje, je pa tudi mojster Podplata začelo grizti, da bo druga glasovnica njegove ljube žene padla v volilno posodo brez vsake veljave in dobička. Vsaj je vendar ravno toliko vredna kot prva in vsaka izmed njegovih.

Ko je mojster Podplat tako pre-mišljeval, odprla so se nanovo vrata njegove delavnice in vstopil je gospod, ki si je dal pri njem umeriti že večkrat čevlje, po 18 K par. Podplat, še vtopljen v svoje bodoče mastne zaslužke, ga ni prav nič prijazno pogledal, ker si je mislil, kdo bi krpal še čevlje po borih 18 K, ko jih bom lahko v najbližnji bodočnosti izdeloval po 25 K in še dražje. Zato je na prijazni pozdrav svojega odjemnika v odzdrav le nekaj zarenčal.

»Danes pa niste posebno dobre volje, mojster Podplat,« začel je prijazno novodošlec. »So pač slabi časi in zato človek ne more biti dobro

razpoložen. Prišli bodo pa še slabši časi, če ne bomo pravočasno pozorni in storili svoje dolžnosti. Ravno sedaj je taka prilika. Pred seboj imamo namreč občinske volitve in ponujajo se nam od raznih strank možje, ki bi bili vsi radi izvoljeni v občinski zastop. Izbire je torej dovolj, naša sveta dolžnost pa je, da zadenemo pravo in da oddamo svoje glasove edino le oni stranki, od katere smemo pričakovati, da sta ji pri srcu edino in zgol le blagor in dobrobit naše bele Ljubljane. Taka stranka je pa edino narodno - napredna stranka, ki je skozi dobo nad 25 let sijajno dokazala, da zna dobro in pametno gospodariti in da je pripravljena vse žrtvovati za blagor in srečo ljubljanskega mesta. Ta stranka je pa tudi pri vsaki priliki javno izpričala, da je tudi resnično slovenska stranka, ker se imamo samo nji zahvaliti, da je danes naša bela Ljubljana skozinskoz slovensko mesto. Prepričan sem vsled tega, da boste pri teh občinskih volitvah glasovali za može narodno - napredne stranke, ker zahtevata to korist in bodočnost našega mesta.«

»Koliko mi boste pa za to plačali,« je odvrnil po kratkem premišljevanju mojster Podplat, »če volim za to stranko, ali mi pa vsaj dali za služka? Sami ste rekli, da so slabi

časi danes in za to mi ne bodete zamerili, če se pravočasno pobrigam za svoj zaslužek.«

»Kaj, prodati hočete svoj glas!« se je z ogorčenjem nato oglasil agitator narodno - napredne stranke. — »Brez ovinkov Vam povem, da naša stranka ne kupuje nobenih volilnih glasov, ker je poštena stranka in se ne peča s sleparijami. Mi tudi ne delamo nobenih lažnjivih obljub, temveč trkamo edino na zavednost in pamet ljubljanskih volilcev s tem, da jih opozorimo na svoje dosedanje uspešno delovanje v mestnem zastopu. Če ste razumen in pameten mož, se bodete odločili pri volitvah na našo stran, če pa hočete oddati svoj glas ljudem, katerim blagor našega mesta ni prav nič pri srcu, ker se hočejo dokopati le do oblasti, je pa to Vaša stvar, toda nosili in trpeli bodete pa z nami vred tudi vse usodepolne posledice svoje kratkovidnosti. Pri tem pa ne pozabite, da pride kesanje navadno prepozno in da tudi nič ne pomaga. Če ste torej res mož, kateremu so koristi našega mesta malo več vredne kot lanski sneg, volili bodete naše izkušene može in za to Vas sedaj tudi iskreno prosim.«

Mojster Podplat je molče poslušal te moške in resne besede narodno - naprednega agitatorja in v svoji glavi premišljeval, kaj naj bi storil.

Priznati si je sicer moral, da govori mož polno in čisto resnico, toda zadnjo glasovnico vreči kar zastonj v volilno posodo, to pa tudi niso mačkine solze in to tem manj, ker je ostale glasovnice tako imenitno razpečal. Po dolgem premišljevanju je našla vendar rešilna misel skromen kotiček v njegovih možganih. Podplat si je domislil, da so doslej Ljubljančani pošiljali v mestni zastop izključno le može narodno - naprednega mišljenja in da je vsled tega pričakovati, da bo tudi novi občinski svet sestavljen po svoji večini iz mož narodno - napredne stranke. Ker je bil mož v dno duše praktičen, je končno prišel do zaključka, da mu nikakor ne bo škodovalo, če bo imel prijatelje v bodoči večini občinskega sveta. Iz tega modrovanja se mu je rodil sklep, da bo četrto glasovnico oddal brezplačno za narodno - napredno stranko.

Ta svoj sklep je sporočil tudi agitatorju z besedami: »Vedno sem doslej volil z magistratom in ker sem mož in ne stara baba, bom storil to tudi sedaj. Tukaj je moja roka!«

Moža sta si segla v roko in agitator je odšel vesel v zavesti, da je storil svojo dolžnost.

Kmalu nato se je vrnila iz svoje veže Podplatova boljša polovica, kateri je Podplat takoj in natančno ob-

razložil, kake visoke obiske je imel danes v svoji delavnici, kake obete so mu dali in kaj jim je moral on vse obljubiti. Podplatova žena je bila z obljubami svojega moža popolnoma zadovoljna, še bolj pa z velikimi obeti od strani visokih obiskov.

Ko je pa prišel odločilni dan ljubljanskih občinskih volitev, sta ostala zakonska Podplat zvesta vsem svojim danim besedam, ker je mojster Podplat na svojem volišču oddal od svojih dveh glasov enega za nemško, drugega pa za socijalno - demokratično stranko, žena je pa volila z enim glasom listo klerikalne, z drugim pa listo narodno - napredne stranke.

„Ljubljanska srajca.“

Kdo se z veseljem ne spominja onih lepih časov, ko so vsakemu pristnemu Ljubljančanu rekali »ljubljska srajca«. Ta častni pridevek se je mogel prislužiti samo z izpričanim rojstvom v obzidju naše bele Ljubljane; komur so bile rojenice toli mile, da mu je tekla zibelka ob desnem ali levem bregu naše, sedaj za nekaj časa iz osrčja našega mesta pregnane Ljubljanice, ta se je s ponosom v srcu nazival »ljubljsko srajco«. Posebno ponosni na častni naslov »ljubljske srajce« so bili pa naši kremen-možaki iz predmestij Krakovega in Trnovega, ki so od nekdanj in na veliko žalost številni, iz raznih krajev naše širše slovenske domovine v Ljubljano nanešenih profesorskih slovničarjev in pismo-ukov tudi najčistišeje izgovarjali svoj »a« tedaj, kadar so ostali Slovenci tam stavili »o«. Krilatih besed »sej mama« tudi nihče ni znal izgovoriti s takim ponosom, kakor samo oni, ki

so se upravičeno nazivali »ljubljan-
ske srajce«. Res so možje, ki so za-
služili ta častni priimek, govorili od
govorice drugih Slovencev nekoliko
razlikujoči se dialekt, toda v obram-
bo njihovega poštenega spomina mo-
ramo tu kar javno pribiti, da take
spakedrane mešanice, takega jezi-
kovnega nestvora, takih vnebovpijo-
čil slovničnih poglavitnih grehov,
kakršne se nam žalibog vsiljujejo
vsako soboto v podlistku ljublj-
anskega dnevnika, nisi slišal nikdar in
nikoli iz njihovih ust. Ti možje, nji-
hove boljše polovice in njihov nade-
budni naraščaj so bili pač preveč
pošteni in preveč usmiljenega srca,
da bi mogli našemu milemu in lepe-
mu slovenskemu jeziku delati toliko
nasilja, krivice in sramote, kolikor
se mu jih dela v imenovanih pod-
listkih. Toda to le mimogrede, da ne
bi enkrat kak površen zgodovinar,
če bi mu čez stoletja slučajno ali
bolje rečeno po nesreči prišli v roke
ti podlistki, zavihtel svoj kritični
bič in neusmiljeno, toda po krivici
udaril po dobrem in poštenem imenu
onih dobrih ljudi, ki so ob bregovih
počasne naše Ljublanice zagledali
luč sveta.

Nazivanje »ljubljanška srajca«
je bilo pred desetletji splošno in ni
imelo nikdar kake zaničljive ali za-
smehujoče primesi; danes pa sliši-

mo to nazivanje le še redkokrat in človek se nehote vprašuje, kaj je temu vzrok. Ali je strašni potres, ki je leta 1895. zrušil v prah našo belo Ljubljano, uničil tudi to lepo nazivanje? Ali je procvit, katerega je bila naša prestolnica deležna po potresu, morda zadal srčno rano temu častnemu priimku? Ali je vseobči napredek, ki stopa brezobzirno čez vse, kar smemo nazivati staro in častljivo, brezsrčno poteptal tudi leta častni naslov starejših Ljubljančanov? Naj bo vzrok ta ali oni, nepobitno dejstvo je pač, da priimek »ljubljska srajca« vedno bolj izgineva iz govorice in da imamo že danes mnogo pristnih Ljubljančanov, ki tega nekdanjega častnega pridevka več ne poznajo.

Take in enake misli so mi rojile po glavi, ko sem pred nedavnim časom spremljal k večnemu počitku svojega dobrega prijatelja Blaža Žitnika. Blaž Žitnik je bil rojen med Cojzovim grabnom in Gradaščico in po svojem značaju in drugih lastnostih prava pravcata »ljubljska srajca«, kakršnih je dandanes žalibog tudi vedno manj — menda tudi znamenje časa!

Poznala sva se dolgo in dolgo let in čim dalje sva občevala, tembolj se mi je blagi pokojnik priljubil, tembolj sem moral spoštovati njegove

vrline. Zato se mu hočem na tem mestu po svojih skromnih močeh nekoliko oddolžiti in sedanjemu mlajšemu svetu, kakor tudi zanamcem ohraniti spomin na moža, ki je bil najplemenitejši predstavitelj nekdanjih »ljubljskih srajc« in pristno »ljubljsko srajco« se je ravno pokojnik vedno s ponosom sam nazival.

Sin poštenih staršev, ki so se bavili z zelenjavo in zeljem in si pošteno, če tudi trdo služili svoj vsakdanji kruh, je pohajal ljubljansko ljudsko šolo in potem srednjo šolo ter po dovršenem zrelostnem izpitu, ker mu starši, ki so imeli poleg našega Blaža skrbeti še za več drugih otrok, niso mogli dajati potrebne podpore, da bi šel na cesarski Dunaj ali v nemški Gradec na visoko šolo, vstopil kot praktikant k cesarskemu uradu, kjer je imel upanje, da skoro doseže stalno nameščenje in kruh, kar se mu je tudi uresničilo.

V svojem uradu je bil pokojnik svojim souradnikom najboljši tovariš, vedno pripravljen na usluge, nikdar zahrbtnen, vedno pošten in odkrit. Ko je po klinih birokratične lestve splezal na odličnejše mesto, je bil svojim podložnim mlajšim tovarišem pravi očetovski prijatelj, ki ni nikdar videl v njih le nesrečnih žrtev, nad katerimi smejo predstojniki

nekaznjeno stresati svojo jezo in slabo voljo, temveč mlajše prijatelje, ki imajo ravnotako rahločutno srce in občutno dušo, kakor jo je imel sam. Ni čuda, da so ga vsi ljubili kot očeta, vsaj je to ljubezen tudi v polni meri zaslužil.

V občevanju s strankami je bil vedno prijazen in nad vse postrežljiv ter se ni nikdar, kakor se žalibog še zmiraj dogaja, nad njimi zadiral, ali jih morda celo z malenkostni šikaniral. Zato proti njegovemu uradnemu poslovanju ni bilo nikdar pritožbe.

Še nekaj moram omeniti o pokojnem Blažu Žitniku kot uradniku. Pokojnik ni poznal nikdar onega odurnega servilizma proti predstojnikom, s katerim se tako pogosto omadežujejo oni »gorečniki« hlapčevske narave, ki bi zgolj na ta neuradniški način radi čez noč in čez hrbte svojih poštenih tovarišev splezali na najvišje kline birokratične lestve.

Take vrste mož je bil naš Blaž Žitnik v svojem uradu, niti za las slabši pa ni bil v svojem zasebnem življenju.

Kot sin poštenih slovenskih staršev oklepal se je od zibeli do groba z najbolj iskreno, a tudi dosledno nesebično in požrtvovalno ljubeznijo svojega milega slovenskega naroda.

V onih časih, ko se je iz višjih uradniških krogov naravnost sovražilo in celo tudi preganjalo one možne značaje, ki niso hoteli zatajiti svojega slovenskega pokoljenja in mišljenja, je stal pokojni Blaž trden kakor skala na slovenski strani, čeprav je moral radi svojega odkritega slovenskega mišljenja marsikatero bridko besedo požreti in pretrpeti tudi marsikatero nezasluženo krivico. Ob volitvah se pokojnega Blaža ni nikdar pogrešilo med onimi slovenskimi volilci, ki so reševali našo belo Ljubljano iz nenaravnega in krivičnega tujčevega jarma in jo končno tudi rešili. S kako srčnim veseljem in zadoščenjem je večkrat pripovedoval, da je bil najlepši dan njegovega življenja oni, ko so v ljubljanski mestni hiši pometli s tujimi vsiljivci in naši beli Ljubljanici izprali ta grdi madež raz njen lepi obraz. Kako je bilo pa rosno njegovo oko, kako je stiskal v divji in onemogli jezi krčevito svoje pesti tedaj, ko so se zopet odprla vrata našega mestnega zastopa tujerodcem in to vsled strastne zaslepljenosti in iz naravnost besnega sovraštva proti lastnemu bratu izvirajoče politične kratkovidnosti neke stranke, ki vidi v tem svojo življensko nalogo, da pljuje brezstidno na vse, kar je slovenskemu narodu ljubo in sveto . . .

Pokojnik se je od početka do svoje smrti udeleževal javno in neustrašeno slovenskega narodnega gibanja. Odprto srce, toda tudi odprte roke je imel za vse pojave na našem leposlovnem in znanstvenem polju; naročeval in kupoval je vse količkaj vredne slovenske knjige in revije ter skoro čez svoje moči in dohodke podpiral slovensko znanstvo in leposlovje. V zadnjih letih mi je večkrat bridko tožil, da sedanji svet nima več zasluženega smisla za slovensko knjigo, ker so mladi ljudje postali sploh tako brezbržni in nemarni, da slovenskih duševnih proizvodov sploh ne kupujejo, žalibog še celo ne čitajo, če jim slučajno ne postreže z njimi marker . . .

Sploh pokojnik o sedanji mladini, prihajajoči z visokih šol, ni imel najboljšega mnenja in tega tudi ni nikdar prikrival. Dočim je pokojni Blaž vedno z odprtimi rokami podpiral društveno življenje in sam tudi aktivno sodeloval pri raznih družtvih, je pikro pogrešal, da se mladina nekako dosledno izogiba društev in — zastonjskega, neplačanega dela.

»Sedanja mladina«, mi je nekoč tožil, »nima nikakega idealnega navdušenja več in še manj idealne požrtvovalnosti. Za idealno narodno delo je ni dobiti, ker idealno deio za narod in njegove svetinje ne doniša

samo prav nobenih gmotnih koristi, temveč je po navadi združeno še z veliko izgubo časa, z napornim trudom in z izdatnimi gmotnimi žrtvami. Ko sem bil jaz mlad, tedaj je v mladini vse vrelo; najplemenitejša in najnesebičnejša ljubezen do domače grude in slovenskega jezika, žarka navdušenost za slovanstvo in nevtešljivo hrepenenje po delu za naše ideale je razgrevalo naša mlada srca! In čim smo stopili v življenje, začeli smo tudi neumorno in nesebično delovati za naše ideale in taki smo ostali do resne moške dobe in s tem idealizmom v srcu nas bodete drugega za drugim ponesli tudi k večnemu počitku. In današnja mladina? Del iste se zastrupljen po nekakem nihilistiškem naziranju odteguje cinično vsakemu delu za narod — njemu je vsako tako idealno stremljenje in delovanje neumnost, blaziran do kosti se seveda ne more povzdigniti do razumevanja idealov. Drugi del je pa vseskozi praktičen; on je tudi pripravljen delovati za narod, toda ne — brezplačno! On hoče imeti za svoje delo v prid našega malega naroda pošteno plačilo, posebno so se mu pa priljubila takozvana »korita«. Če mu pokažeš in obljubiš »korito«, tedaj vsplamtiš njegovo dušo, v njegova usta položiš gorečo besedo najčiščeje rodoljubne navdušenosti, v

njegove praktične, toda sicer brezdelne roke vdihneš veselje do narodnega dela! Hvala bogu in dobremu geniju našega milega naroda, da niso vsi taki in da se najde tudi še med sedanjo mladino nekaj belih vran, nekaj častnih izjem, katerim srce še ni otrovala blaziranost, katerih še ni okužilo koritarstvo in ki imajo svoje srce še polno najsvetejšega, nesebičnega idealizma! O onih uskokih med mladino in mlajšimi možmi, ki so znali pravočasno izslediti svoje katoliško prepričanje in ki so z vihrajnimi zastavami prešli v tabor one stranke, ki hoče raz stališče svojega brezdomovinstva z azijsko krvočnostjo ubiti slovensko narodnost in uničiti vse naše kulturne pridobitve in ustanove zadnjih desetletij, ne govorim, ker se mi zdi škoda poštene slovenske besede za take značaje! Tu čaka resnih mož mnogo in mnogo težkega dela. Našo zapeljano mladino moramo privedi zopet nazaj v svetišče idealov in jo zopet podžgati in navdušiti za nesebično in požrtvovalno narodno delo. Tega se moramo oprijeti in čim se naša mladina vrne zopet k idealizmu, potem se nam več ne bode treba bati za bodočnost našega naroda . . .»

Take in enake misli mi je pokojni Blaž potem še večkrat razvijal in bralo se mu je na obrazu, kako ga v

dno njegove poštene in nesebične duše bole brezbržnost, mlačnost in sebičnost današnjega mladega sveta med Slovenci.

Kot človek je bil pokojnik tudi skozi in skozi zlata duša. Ostal je samec; ko je bil še mlad, se ni ženil, ker je moral iz svojih dotedanjih pičlih dohodkov podpirati še svoje domače. Ko se je bližal svojemu 34. letu, se je seznanil z ženskim bitjem, do katere mu je vznikla v njegovem poštemem srcu resna možka ljubezen in katero si je hotel izbrati tudi za svojo življensko družico. Prišlo pa je drugače. Z ono izvoljenko, kateri je zgradil v svojem srcu krasen oltar, doživel je najbridkejše razočaranje svojega življenja — od tedaj naprej je pa v svoji duši mrzel ženski svet, ne da bi se ga ravno izogibal.

Ker sam ni imel domačega ognjišča in rodbine, bil je pa najbolje zatočišče onim pravim in resničnim revežem, ki so po nesrečnih slučajih zabredli v siromaštvo in katerih beda je tem večja, ker je svet navadno niti ne pozna ali pa celo noče poznati. Ti so našli pri njem vedno odprto srce, a tudi odprte roke in večkrat ni vedela njegova levica, koliko je dala njegova desnica. O teh svojih delih pravega krščanskega usmiljenja ni meni nasproti nikdar nič omenil, temveč mi je svoje samaritan-

stvo še tako skrbno prikrival, da sem še le po ovinkih od njegovih podpirancev zvedel, kakega očeta imajo siromaki v mojem prijatelju Blažu Žitniku.

Sedaj nisi več med nami, dragi pokojnik! Prepričan pa sem, da Tvoja zlata duša iz nebeških višav zasleduje s srčno iskrenostjo usodo Tvojega ljubljenega slovenskega naroda in da dan na dan pošilja vroče molitve k bogu očetu, da bi s svojo vsemogočnostjo spravil na pravo pot one naše zaslepljene brate, ki prodajajo danes še brezstidno naše najsvetejše svetinje sovražnim tujcem ter da bi potem nastopili v naši domovini zopet zlati časi skupnega, požrtvovalnega in nesebičnega dela za blagor in srečo našega milega slovenskega naroda.

Have anima pia.

Svetniki.

Pred nedavnim časom sedel sem v prijateljski družbi v gostilni. Pogovor se nam je vrtel okrog raznih dnevnih vprašanj, tičočih se svetovne politike in naše ožje domovine. Končno smo pa prišli na razne, bolj nenavadne stvari.

Pogovor se nam je namreč zasukal na svetnike naše katoliške cerkve, njihove poklice in narodno pripadnost. Čudili smo se, da je naša cerkev izbirala doslej svetnike skoro dosledno le iz boljših stanov, ker med potrjenimi svetniki silno prevladujejo razni cerkveni in posvetni mogotci, dočim je kmetski, delavski in druge nižje stanove očitvidno prezirala in prikrajševala. Še bolj smo se pa zgražali nad dejstvom, da na primer narod trpinov, naš mili slovenski narod, med svetniki nima prav nobenega zastopnika, čeprav se odlikuje naš narod po svoji globoki vernosti, po svoji vzorni ponižnosti in po neumornem izvrševanju

krščanskih del usmiljenja. Pri tem je padla marsikatera pikra beseda, da se dela namreč kakor pri stanovih tako tudi pri narodih krivična razlika med mogočnimi in malimi narodi...

Ko sem odhajal iz gostilne, rojile so mi še vedno po glavi misli na to krivično razlikovanje med stanovi in narodi in s temi mislimi sem se podal tudi k počitku.

Ponoči sem pa imel čudne, zelo čudne sanje, ki morebiti zaslužijo, da jih odkrijem javnosti.

* * *

Plezal in sopihal, sopihal in plezal sem med silnimi pečinami po ozki, skoro navpični stezici, katere ni hotelo biti nikdar konca, dasi mi je pot curkoma lil raz razgreto čelo.

Po večurnem naporu zagledal sem pred seboj naenkrat mogočna vrata, ki so mi zapirala nadaljno pot. Kaj hočem sedaj storiti, sem premišljeval. Končno sem se ojunčil in potrkal ponižno na mogočna vrata.

Pri vratih se je odprla naenkrat linica, skozi linico je puhnil tobakov dim, za dimom se pa prikazala s čepico pokrita glava starega moža, ki me je prijazno ogovoril, kaj hočem in kdo sem.

Na moj pohlevni pozdrav in odgovor, da sem Slovenec in da bi rad

prišel skozi vrata, je starček puhnil nov oblak dima skozi linico in vrata so se pred menoj odprla na stežaj.

»Tako, tako, Slovenec si«, omenil je prijazno in v globokem basu vratar in nekoliko pošlatal za svojo čepico. »Slovencem pa prav radi odpiramo naša vrata in jih sprejemamo z odprtimi rokami. Oprosti samo, da se ti bolj ne odkrijem — toda bojim se vražjega prepaha in njegovega neprijetnega spremstva, nahoda, kašlja in drugih, čisto nepotrebnih prikazni, samih sovražnikov moje ljube pipice. Kaj bi pa rad prinas? Toda, kako neumno vprašujem. Gotovo niti ne veš, kje si sedaj! Kaj ne? No, ti bodem pa povedal, samo ustrašiti se ne smeš. Veš torej, kje si? Ti si v presvetih nebesih, jaz sem pa sv. Peter, stalno nameščeni nebeški vratar. Le stopi notri, bova še marsikatero sprožila, ker imam danes slučajno prav mnogo časa.«

Ubogal sem zgovornega starčka, ki je bil ves obdan od dima, in vstopil skozi nebeška vrata. Komaj sem pa prestopil prag nebeških vrat, obstal sem kakor okamenel, ker me je prevzel čarobni sijaj, ki so ga zazrle moje oči znotraj nebeških vrat. Šele mogočen puh dima iz vratarjeve pipe me je vzdramil. Ko sem pa pogledal v svojega buditelja, sem

videl, da se prav dobrovoljno smeje mojim začudenim očem.

»Kaj ne, da je lepo pri nas,« omenil je dobrohotno, »malo lepše kot pri vas doli v vaši ubogi in malo rodovitni slovenski deželi. Pa se boš že privadil in sčasoma se ti bode pri nas še prav dopadlo. Sedaj mi pa povej, kaj te je prignalo k nam gori.«

Prijazne besede zgovornega nebeškega starčka so vdihnile pogum v mojo plašno dušo in začel sem mu tako-le govoriti:

»Prečastiti, presvitli in premilostni gospod nebeški vratar in prvi dostojanstvenik —«

Tu me je pa že prekinil nebeški vratar precej ozlovoljen: »Pusti me na miru s takimi nečimernimi in bedastimi besedami in naslovi ter si zapomni, da pri nas ni nobenega »prečastitega, presvitlega, premilostnega« in drugih podobnih zverin, ker smo jih vse že zdavnaj spravili na gorko in tje, kjer vihti svoje goreče žezlo sam Lucifer. Pri nas smo sami enakopravni nebeščani, le nekaterim je bog oče podelil častni naslov svetnikov, ki so ga pa morali še za svojega življenja na zemlji pošteno zaslužiti z dobrimi deli za svoje bližnjike in za svoj rod. Toda ta naslov je le častnega značaja in ne nudi nobenih predpravil. Tudi si zapomni, da se v nebesih vse počez ti-

kamo. Počakaj malo, pa ti bom razkazal malo naše nebeško kraljestvo. Le pipo si bom še nabasal, potem bova pa stopila malo po nebesih.«

Sv. Peter si je natlačil pipo, zaklenil dobro nebeška vrata in potem sva krenila po nebeških livadah, katerih lepota je bila nepopisna. Ko sva tako počasi korakala, me je moj spremljevalec naenkrat odrinil z glavne ceste na stransko pot. Ko sem ga malo začudeno pogledal, mi je pa rekel:

»Vidiš, tam le prihaja Anton Aškerc, ki je pa videti danes nekam sitne volje, zato se mu rajši izognem. Mož je v svojem srcu sicer največja dobričina, a kadar ga primejo njegove muhe, ni dobro ž njim zobati češenj. To je skusil zadnjič dr. France Prešeren, ko je spustil malo pušico v njegove pesnitve. Ne vem, kaj bi se bilo tedaj zgodilo, če ne bi bil prišel slučajno zraven Koseski in z vznešeno odo razložil razjarjenega Aškerca in dobrovoljnega Prešerna ter sočasno razgnal na vse vetrove še ostale zastopnike slovenske muze, ki so stiskajoči si useša bežali, kakor zajci.«

Med takimi prijetnimi razgovori sva se bližala vedno bolj notranjščini svetih nebes. Že prej omamljiva krasota postajala je vedno večja. Ves očaran sem obstajal na potu, da

me je moral moj nebeški spremljevalec večkrat priganjati, da se nisem izgubil v veliki gnječi nebeščanov, ki so se prerivali po nebeških potih, ulicah in cestah.

Ko sva prišla s sv. Petrom nekoliko iz največje gnječe, spomnil sem se naenkrat svojega zadnjega pogovora na pregrešni zemlji, pocukal svojega spremljevalca za rokav njegove halje in ga boječe vprašal:

»Ljubi sv. Peter, ne zameri mi, če te bom nekaj vprašal.«

»Le ven z besedo, saj beseda ni konj!«

»Ljubi sv. Peter, ali je resnica, da mi Slovenci nimamo nobenega zastopnika med nebeškimi svetniki.«

Grmeč krohot je bil prvi odgovor mojega spremljevalca, drugi pa mal kašelj, ker se mu je dim iz pipe zaletel v sapnik, tretji pa njegove besede:

»O ti preljuba slovenska nedolžnost, kako moreš tako priprosto vprašati. Narod trpinov naj bi bil pogubljen in zavržen od našega predobrega nebeškega očeta! Narod, katerega se danes na zemlji od vseh močnejših sosedov in od strani lastne hišne gospodinje tako kruto in neusmiljeno preganja, kakor so preganjali bohotni pogani nas prve kristjane, naj bi bil brez zastopnikov v zboru nebeških svetnikov! Ta bi

bila pa lepa, da bi vnebovpijočim krivicam na zemlji še sledila krivica v svetih nebesih. Še prav veliko svetnikov imate Slovenci v nebesih in k najbolj odličnim bova skoro dospela, če stopiš le malo hitreje.«

Puhajoč kakor iz dimnika začel je sv. Peter tako hitro korakati, da sem ga komaj dohajal. Naenkrat se je ustavil, me prijel za roko in mi pokazal skupino nebeščanov, ki so se prijazno menili med seboj.

»To je že ena skupina slovenskih svetnikov«, šepnil mi je sv. Peter na uho« in to so ravno najodličnejši svetniki. Na zemlji so živeli pošteno in vzorno, ljubili iz dna duše svoj uborni narod in njegov mili jezik, a ne samo s ceno besedo, temveč z blagoslovljenimi dejanji. Pritrgovali so si od ust, delali neumorno noč in dan in božji blagoslov je bil ž njimi. Nakopičenega bogastva pa niso metali v nenasitno žrelo vedno lačnih bogatinov, ob slovesu iz doline solz so je naklonili največjemu revežu na zemlji, ubogemu in zatiranemu slovenskemu narodu, da bo de z njim reševal svojo negodno dečo iz grabežljivih rok roparskega soseda in jo ohranil sebi in svoji blagodoneči materinščini. Le poglej jih, menda jih bodeš spoznal.«

Obrnil sem svoje oči proti skupini svetnikov in zazrl med njimi

može in ženo, katerih imena so z zlatimi črkami vklesana v hvaležna srca zatiranih Slovencev.

V sredi med častitljivima starčkoma **Viljemom Pollakom** in **dr. Franom Košmeljem** stala je ljubeznjiva matrona **Marija Vilhar**, na desni Viljema Pollaka idealni mladenič **Karol Kotnik**, poleg njega skromni **Ivan Fabjančič** in ves ta krog je zaokroževala krepka postava **Frana Babiča**...

Ko sem s strmečimi očmi gledal prijazno se razgovarjajočo skupino slovenskih svetnikov, šepetal mi je na uho nebeški vratar:

»Tu imaš živ dokaz za resnico mojih besedi. Tu zreš na lastne oči slovenske svetnike, ki uživajo največje spoštovanje med svojimi tovariši in mej vsemi nebeščani. Trnjevo pot do nebes so si ugladili s svojim poštenim in vzglednim življenjem, čast svetništva jim je pa podelil naš predobri nebeški oče v priznanje njihovega največjega dobrega dela, posvedočenega po njihovih oporokah...«

* * *

V tem hipu sem se vzbudil...

Brez premišljevanja in obotavljanja sem vstal, stopil k svoji pisalni mizi in zaupal svoje čudezne sanje belemu papirju...

Samo nekaj o slabih časih.

Zopet so se v svojo stalno družbo zbirali pri »Krivokljunem škorcju« stari prijatelji, da se pred večerjo in po trudapolnem dnevnem delu pokrepčajo nekoliko s penečim pivom — oziroma pokvarijo tek za večerjo, kakor so v svoji kratkovidnosti večkrat trdile njihove ženice. No, pa naj ima prav ta ali ona stran, dejstvo je bilo pač, da so bili skoro tudi polnoštevilno zbrani.

Le zgovornega Štefana Bezlaja danes ni bilo. To pa ostalih prijateljev ni najmanj motilo, še celo prav jim je prišlo, da so se mogli vsaj nočoj nekoliko medsebojno pogovoriti, ker Bezlaj, če je bil navzoč, sicer itak ni nobenega pustil do besede, ker je cel večer le sam govoril in grmel.

Pogovor se je pa zbranim prijateljem potem, ko so na kratko obdelali visoko in dnevno politiko, skoro zasukal na današnje slabe čase, torej na predmet, ki je v naši ljubi stari

Avstriji gotovo danes najbolj na dnevnem redu.

Vsak je prispeval svoj večji ali manjši donesek k ti dnevni, prav večerni točki — le navzoči odvetnik je molčal in poslušal tarnajoče prijatelje. Dolgo časa prijatelji tega molka, ker so bili popolnoma zatopljeni v svoj predmet, niti opazili niso. Končno se je pa začelo lekarnarju Bobnarju le čudno zdeti, da je odvetnik, ali »jezični doktor«, kakor ga je prekrstil nesmrtni dr. Prešeren, čegar poklic je vendar kazati odplatno svojega jezika gibčnost, tako onemel in da ne reče niti bev, niti mev. Šaljivo ga je vsled tega podrezal.

»Doktor molči in ne zine nič,« ko tožimo vsi o slabih časih. To dokazuje, da doktorjem nikdar slaba ne prede. Če vsi stanovi vzdihujejo in kolnejo, njemu se vedno godi tako, kakor poje neki, hvala bogu doslej povsod še nepoznani pesnik:

»Stanov najlepši vseh je zlati
poklic bil vedno advokata;
Forintov pet že oni plati,
za kljuko kdor pri njem pošlata.

Ko zjutraj pozno uro vstane,
počasi se poda v kavarno,
gredoč roke vesel si mane,
ko misli srečen na pisarno.

Pisarna več en vir je zlatih
dohodkov in časti, denarja,
od golih strank in strank kosmatih
dobiva kupe ekspenzarja.

Kaj mar mi sodni, dvorni svetnik,
cesarske službe kaj ostale:
Najboljše biti je odvetnik,
to pesmi moje je finale!«

Ta pesniški nestvor predramil je
še le molčečega odvetnika iz njego-
vega molka. Da pa pokaže prijatelju
Bobnarju prisotnost in prožnost svo-
jega duha in da mu vrne milo za dra-
go, zajahal je še on svojega krulja-
vega Pegaza in zakrožil:

»Dovolj te strašne je pesnitve,
dovolj te strašne je moritve,
slovenski narod stoka, joče,
ko čuje take bedastoče!

Ušesom skrajno so nevarne
besede take od pisarne:
Minula davno doba zlata
je ekspenzarjem advokata.

Sedaj takó so časi slabi,
da že človeku vse se gabi:
Odvetnik danes sploh vesel je,
če vživa samo kisló zelje!«

Zbrani prijatelji so imeli svojo
srčno radost nad tem nenavadnim
dvobojem v vezani besedi. Glasno

so se smejali in ploskali obema stihotvornima junakoma.

»Vi se smejete in smatrate moje, po leposlovni kakovosti sicer malo vredne, po svoji žalostni vsebini pa resnične stihe le za kratkočasno šalo«, omenil je na to nekoliko pikirani odvetnik, »toda tudi odvetniški stan, kakor splošno vsi drugi stanovi razun duhovskega, zdihuje in trpi pod splošno mizerijo. Morda vas o resničnosti te svoje trditve prepričam s tem, ako vam na kratko orišem, kaj sem delal danes ves ljubi božji dan v svoji pisarni in koliko sem zaslužil. Ako me hočete poslušati, vam bom pa povedal.«

S klici: »Dobro doktorček!« »Le z besedo na dan!« »Z veseljem in s pristnim sočutjem te bomo poslušali!« bodrili so omizni prijatelji odvetnika, ki je na vse te prijateljske pozive začel tako-le:

»Z najtrdnejšim sklepom, da bo di današnji dan posvečen zgolj delu, prekoračil sem danes malo pred pol 9. uro zjutraj prag svoje pisarne in najprej z bistrim očesom švignil po pripravljenih stolih, ako ne preži že kdo ali pa morda še več ljudi na moje izkušene svete in mojo strokovno pomoč. Toda vsi stoli so bili prazni in molče sem krenil v svojo sobo proklinjajoč zlovoljno usodo, ki mori

v današnjih dneh ljudem ponosni čut za pravico.

Potolažiti sem se skušal s tem, da mi bode morebiti poštni sel, ki je imel vsaki hip priti, prinesel kaj boljšega. Poštni sel je tudi skoro vstopil in vrgel pred me cel kup došle pošte in s prijaznimi besedami »Podpisati ni nič!« takoj odšel. Z najboljšimi upi sem začel brskati mej došlimi stvarmi. V dveh zavitkih sem našel kričečo reklamo dveh dunajskih tvrdk, od katerih je prva ponujala skoro zastonj krasne avtomobile s 30 konjskimi silami, druga pa električne leščerbe tudi po čudovito nizkih cenah. V tretjem zavitku me je neki odbor z najsijajnejšim aristokratičnimi imeni prosil znatnega prispevka za zanemarjeno mladino XXV. dunajskega okraja. Četrty zavitek mi je odkril najboljše kombinacije za ogrsko razredno loterijo, peti je hranil vabilo na veliko narodno slavlje nekje na južnem Štajerskem, v šestem sem našel kratkobesedno naznanilo, da se priporočata kot novoporočenca neki Ivan Naletel in Nežika, rojena Narobe, oba meni do duše nepoznana. Bog jima blagoslovi njun zakon najmanj s 15 otroci, ker sta se prav po nepotrebnem spomnila tudi mene. Sedmi in zadnji zavitek je imel tajinstveni napis: »Strogo zasebno — samo v roke šefa« in je

mного obetal. Ko ga s primerno spoštljivostjo odprem, bral sem v njem, da se nahaja N. N., oficijant tam in tam, v naravnost obupnih razmerah, dolžan je še stanovanje, gospodar ga hoče vreči na cesto, žena s štirimi negodnimi otroci strada in joka, on pa obupuje in misli na samomor, katerega ga pa moram samo jaz rešiti, če mu s povratno pošto pošljem bankovec za 20 K . . .

Tisti hip je šel moj up po vodi, vsa došla pošta pa v pripravljeno košaro.

Da spravim svoje precej ozlovoljene misli na drugo polje, vzel sem v roke »Slovenski Pravnik« in se vtopil v njegovo vsebino. Prebral sem skoro celo številko, ne da bi kdo motil in tako proti svoji volji in izdatno pomnožil neizčrpne zaklade svojega pravniškega znanja. Mej tem se je pa, da se bolj pesniško izrazim, seveda hitro vrtelo časa kolo. Morda bi bilo minulo tudi celo dopoldne brez obiskov, če bi bil človek malo bolj previden in nabil na vrata svoje pisarne napise posebnega značaja.

Oglašati so se namreč začeli pobiralci poluletnih članarin za razna društva in takorekoč drug drugemu podajali kljuko pri vratih, kakor bi se bili mejsebojno domenili, da mi morajo ravno danes olajšati mojo, že itak jetično mošnjo. Drug za drugim

so prihajali in odhajali, s seboj pa odnašali moje svitle kronice, od katerih mi je bilo slovo kaj težko.

Da je pa mej to odnašanje mojih svitlih kronic prišlo vsaj nekaj izpremembe, počastili so mojo pisarno še potujoči hrvaški dijaki s svojimi, deloma zastarelimi spričevali in me opevajoč v svojem prekrasnem hrvaškem jeziku našo lepo slovensko domovino reševali pogubnega namona. Naravnost oddahnila sva si jaz in moja mošnja, ko je zazvonilo opoldan . . .

Ne bodem trdil, da sem popoldne korakal v svojo pisarno s sijajnimi upi, ker bi bila taka trditev greh zoper znano božjo hčerko resnico. Dejstvo pa je, da sem stopil točno po tretji uri v svojo pisarno in nadaljno dejstvo je tudi, da je sedel v pisarni že kmečki možiček, ki je čakal na me. Ne bodem vam razkladal onih svojih čutil, ki so v mojem srcu slavila svoje rojstvo ob pogledu na možička, temveč bom rajši brez prikrievanja in olepšavanja popisal pogovor mej nama, ki se je prav okrajšano vršil nekako tako-le:

»No očka, ali ste prišli. Pa vas že dolgo ni bilo k meni. Kaj pa letina, ali dobro kaže? In prireja? Ali je bode dosti? Kaj pa bova danes napravila, ali bova komu uro navila? Le povejte, kje vas žuli čevelj?«

»Vsaj me res žulijo; imate presneto trdo kamenje nametano po ljubljanskih cestah. Ali nič ne pobirate v Ljubljani kamenja raz ceste, kakor mi iz njiv? Kdo bi si bil mislil, da ste v Ljubljani tako zanikarni. Jaz že ne, ker sem mislil, da imate po ljubljanskih cestah položene tako lepe deščice kakor v našem gradu.«

»Bo že še v Ljubljani postalo tudi boljše! Veste očka, vse se ne more naenkrat napraviti, vsaj bog stvarjenja tudi ni v enem dnevu dovršil. No sedaj mi pa povejte, kaj bi radi?«

»Veste, jaz sem doma iz Štajerskega in sem prišel danes prvič v Ljubljano. Sosed, ki je bil v Celju na semnju, mi je pravil, da je tam slišal, da je v Ljubljani umrl Aleš Drevo, ki je kupčeval z žitom in imel toliko denarja, da ga je meril kar na mernike. Sosed mi je pa tudi povedal, da sedaj v Ljubljani ne veste, kaj bi začeli s tem denarjem, ker Aleš Drevo ni zapustil nič otrok in bližnjih sorodnikov in da iščete okrog po Štajerskem ljudi, ki bi bili iz njegovega rodu. Sosed mi je rekel, da bi utegnilo na me kaj denarja odpasti, ker sem najbrž z rajnkim v sorodu. Pišem se namreč za Primoža Smereko, ki je tudi drevo. Prosim vas torej, da bi mi pomagali do tega denarja. Vsaj ne bo vaša škoda; nočem

nič zastonj. Bova pa tako napravila, da bova imela vsak polovico.«

»Kakšno polovico! Ali veste mož, da je vaš žitni trgovec Aleš Drevo umrl že pred 25 leti, da so se njegovi dediči že zdavnaj našli in tudi dobili svoj denar, katerega so se pa zdavnaj tudi že iznebili. Torej s to stvarjo ni nič. Ker ste me pa zamudili skoro pol ure, plačali bodete 3 K.«

»Torej ni nič. Pa sem že gotovo računal na ta denar, za katerega sem si mislil kupiti nove hlače in škornje, ker me te preveč žulijo. Sedaj bom pa moral trgati naprej stare hlače in škornje, čeprav je oboje že strgano. Revček sem, revček in zato vas lepo prosim, če bi mi dali kake dve kronici za pot, ker sem prišel tako daleč do vas . . .«

Pri teh besedah je pa tudi mene minila potrpežljivost. Ne dovolj, da mi je mož ukradel dobre pol ure mojega dragega časa, sedaj hoče še denar. Raztolmačil sem možu z jasnimi besedami svoje stališče in poskrbel tudi, da se je mož malo hitreje odpravil proti svoji ožji domovini.

Sedaj je bilo zopet nekaj časa mir. Da bi mi ne bilo dolgčas, vzel sem v svoje roke »Adresar« in začel v njem stikati po naslovih svojih znancev in prijateljev. Na svoje največje presenečenje sem opazil, da se

je mnogo mojih prijateljev in znancev moralo v zadnjem času prekrstiti in da so se skoro vsi preselili zopet v ona stanovanja, v katerih so prebivali pred 10 in več leti. Ko sem se upravičeno čudil tem meni neznanim izpremembam, privihrala je v pisarno še dosti čedno opravljena ženska in tedaj se je iz njenih ust vsula na me prava ploha:

»Gospod odvetnik! Ime mi je . . . Rojena sem . . . V šolo sem hodila . . . Pri birmi sem bila . . . Mati mi je umrla . . . Oče je zatisnil oči . . . Šla sem služiti . . . Služila sem v prvih hišah in to pri . . . Spoznala sem svojega Martina . . . Rojen je bil . . . V šolo je hodil itd. kot že poprej . . . Imela sva se rada . . . Ali veste, kaj je ljubezen? Ljubezen je . . .«

»Kaj je ljubezen, vem dobro, vsaj berem naše lirične pesnike,« prekinil sem svojo zgovorno bodočo klijentico, ki mi je razkladala mej tem zgodovino svojega življenja in ljubezni že dobre pol ure. »Povejte mi rajši, zakaj ste se k meni zatekli?«

»Vsaj vam hočem ravno to povedati, pa me ne pustite govoriti. Razložiti vam pa moram vse, da boste vedeli, kakšna strašna krivica se godi meni, pošteni zakonski ženi. Ljubezen je . . . Dolgo sva se ljubila in to brez greha . . . Skušnjava . . . Bolezen . . . Babica . . . Porod . . .

Sodišče . . . Tožba . . . Poravnava . . . Zopet ljubezen . . . Poroka . . . Svatba . . . Živela sva kot dva golobčka in še danes bi bilo tako, če . . .«

V tem trenutku je začela moja bodoča klijentinja milo jokati in ta jok se je skoro izpremenil v divje tuljenje, kateremu ni bilo konca ne kraja. V svojem obupu sem vstal in se približal previdno svojemu klobuku, da bi pobegnil iz svoje pisarne. Še predno sem pa prijel za svoj klobuk, utihnilo je mahoma tuljenje in ženska je nadaljevala:

»Pomislite, pet otrok imam z Martinom, trije so prišli malo pre zgodaj na svet, dva pa v poštemem zakonu. In sedaj pa pride ta nesramna nečistnica in mi hoče mojega dobrega in poštemega Martina vjeti v svoje brezstidne mreže. Pa se ji to ne bo posrečilo. Za kaj so pa tukaj cesarske postave in doktorji! Tu vam predložim ubožno spričevalo in prosim, da še danes vložite najhujšo tožbo v Kranjsko goro, kamor spadajo Jesenice. Vsaj bodele dobili dobro plačilo iz ubožnega spričevala. Pa hudo mora biti kaznovana . . .«

V tem hipu je vrgla moja bodoča klijentinja na mojo mizo ubožno spričevalo in začela z nova tuliti. Isti hip sem pa tudi jaz smuknil po svoj klobuk in mej strašnim tuljenjem

ženske, ki mojega bega k sreči ni opazila, zbežal skozi vrata svoje pisarne in bežal proti Šiški in Kosezam z jaderno hitrostjo, ker sem bil uverjen, da mi je ženska za petami, ker mi je še vedno po ušesih šumelo in grmelo njeno tuljenje . . . Še ie daleč tam na Večni poti sem se nekoliko oddahnil in potem korakal previdno proti Ljubljani in po Ljubljani do »Krivokljunega škorca«, ker sem se celo pot bal, da bode izza kake smreke ali vogala hiše šinila pred me ta strašna ženska . . . To so moji resnični dogodki današnjega dne . . .«

Zbrani prijatelji so sočutno napili ubogemu trpinu; Bobnar se je pa skesal svojih krivičnih obdolžitev in svojega greha in oboje svečano preklical,

Taki dobri časi so bili v nesrečnem letu 1913 po Kristovem rojstvu.

Koritarsko vrhovno sodišče.

Po opravkih sem prišel pred nekaj tedni na postajo Zidani most. Ker sem moral še skoro dve uri čakati na vlak, ki naj bi me popeljal proti beli Ljubljani, krajšal sem si čakanje s tem, da sem hodil po peronu gor in dol.

Naenkrat se prikaže na peronu mlada ženska visoke, ponosne postave, a bledih, upalih lic. V njenih lepih očeh žarel je nemiren ogenj. Plašno se je pomešala med potnike na peronu in s svojimi žarečimi očmi begala nemirno proti kranjski strani. Opravljena je bila v okusno obleko, ki je bila pa na več krajih raztrgana.

»Kaj pa iščete zopet tukaj?« ogovoril jo je v tem hipu s precej neprijaznim glasom portir. »Ali nimate doma nobenega posla, da se potikate ure in ure po peronu.«

Ženska se ni nič zmenila za neprijazne portirjeve besede, temveč vpirala svoje poglede na kranjsko stran, ne da bi se spremenila le ena poteza na njenem plemenitem obra-

zu, s katerega se je brala globoka žalost.

Ker me je ženska začela zanimati, vprašal sem portirja, če jo pozna in če ve, od kod je. Portir je zmajal z ramami in odvrnil:

»Prav nič je ne poznam in tudi ne vem, od kod je in kaj išče na našem peronu. Že tedne in tedne prihaja redno vsak dan na naš peron in strmi neprestano proti kranjski strani. Ker pa ne dela nikomur nadleže, jo seveda ne izženemo s perona.«

Moje zanimanje za to žensko, ki je morala biti najbrž zelo nesrečna, je jelo rasti. Skoraj nehote in nevede sem se ji približal. Ko sem stal tik nje, opazil sem, da so ji stopile solze v njene krasne oči in da ji drhte prsi. Ko se ji je izvil končno iz prsi pritažen zdihljaj, se od sočutja nisem mogel več premagati in sem tiho šepnil: »Ubožica!«

Komaj sem pa tiho izustil to besedico, se je ženska stresla po vsem životu, se počasi obrnila proti meni in vprla v me svoje žareče oči. Nekoliko časa je zrla nepremično v me, potem pa tiho spregovorila:

»Res sem ubožica. A ne samo ubožica, največja nesrečnica sem. Zločinski in brezsrčni ljudje so me izgnali in iztirali iz svetišča, v katerem sem dotlej kraljevala. Oh kako so me suvali, vlačili za lase in mi trgali

obleko, ker se nisem hotela prostovoljno umakniti in napraviti prostor brezstidni vlačugi, ki so jo kanili vpeljati kot mojo nevredno namestnico v dotlej neomodeževano svetišče. Kako so rjuli vsi zbesneli nad menoj: »Proč z resramnico, križajmo jo, križajmo!« In že so postavljali križ, na katerega so hoteli pribiti moje stepeno telo in že so se stegovale grabežljive roke proti meni... Tedaj sem v svojem obupu zbežala in napravila prostor svoji brezstidni naslednici, navadni cestni vlačugi.«

»Kje se je moglo kaj tako nečuvvenega zgoditi,« vprašam sočutno ubogo nesrečnico. »Vsaj živimo vendar v pravni državi, kjer bi tako hudodelsko nasilje hitro ukrotili s pomočjo policije in orožnikov. Vaša žalostna povest, čeprav obuja sočutje v mojem srcu, zveni mi na usesa nekako neverjetno. Umljivo vam bode vsled tega moje vprašanje, kdo ste in kje so z vami ravnali tako okrutno in nečloveško?«

Nesrečno žensko bitje se je pri tem mojem vprašanju zravvalo in iz njenih ust so mi v odgovor prišle trde besede:

»Moje ime je Pravica in prej opisano hudodelsko nasilje se je zgodilo na Kranjskem. «

»Ni mogoče,« sem se začudil temu odgovoru.

»Bogu vsegamogočnemu in vsepravičnemu bodi potoženo, da je čista in gola resnica, kar sem vam povedala. Ker sem vam pa že nekaj odkrila, naj vam povem vse. Znano vam je, da se stekajo vse oblasti, vse pravice in vsa moč v deželi kranjski danes v rokah peščice brezvestnih mož, katerim je njihova osebna korist vse, občni blagor pa prazen nič. Ko so prišli ti možje s tem, da so zvičajno slepili in varali ubogo ljudstvo, na krmilo in se dokopali do neomejene oblasti, so vdrli najprej v moje svetišče, kjer sem do tedaj modro vladala in z zavezanimi očmi nepristransko in pravično sodila in delila pravico.

Ko so brezstidniki vdrli v moje svetišče, strgali so mi s svojimi umazanimi rokami pred vsem raz oči zavezo. Nato so pa brezsravno zahtevali od mene, da bodem morala odslej soditi brez zaveze in tako, kakor mi bodo oni narekovali.

Ko sem njihovo zahtevo odklonila z vso odločnostjo, so pa kar besneli in v svoji besni jezi prvič položili svoje roke na me. Ko so pa uvideli, da s silo nič ne opravijo, začeli so stikati skup svoje glave in se posvetovati, kaj naj bi ukrenili, da me upognejo.

Prvo besedo je imelo majhno, od Boga zaznamovano človeče, iz

čegar lokavih oči je sijala sama satanska hudobnost. To človeče je svoje hudobne oči obrnilo hinavsko proti nebu in zarjulo:

»Na Kranjskem mora veljati odsej samo ena pravica in sicer naša pravica. Da se to udejstvi, predlagam, da si ustanovimo svoje »Koritarsko vrhovno sodišče«, pri katerem se bo obravnavalo in sodilo samo po našem okusu in naši pravici. Da nam pa ta babnica ne bo delala zgage in sitnosti, predlagam nadalje, da naj bo vsak dan deležna poštenega posta in poštenih batin, v ostalem naj pa okovana v verige prisostvuje obravnavam koritarskega vrhovnega sodišča kot naše prve in tudi zadnje in najvišje inštanice v deželi kranjski.«

Huronsko odobravanje je sledilo govornikovim besedam in dokazovalo, da človeče dobro pozna srce in obisti svojih tovarišev in da jim je govoril iz dna njihovih črnih duš.

Ustanovili so tudi svoje »Koritarsko vrhovno sodišče in me okovano v verige vlačili k njegovim razpravam.

Od tedaj naprej se pa pričinja moja Golgata, moje nečloveško trpljenje.

Dan na dan sem morala zreti najhujše krivice, ne da bi mogla poseči vmes s pasjim bičem in razgnati hudodelce, ki so zlorabeči moje ča-

stito ime uganjali vnebovpijoče krivice.

Danes so vzeli v pretres to, jutri pa zopet drugo stvar, obravnavali in sodili pa dosledno vse po svojem pristranskem okusu in krivično.

Najprej so se spravili nad one uboge trpine, ki žrtvujejo svoje izčrpane telesne sile, svoje zdravje in svoje borno življenje za najsvetejšo našo svetinjo, za našo deco. Ubogi sestradani ljudski učitelj postal je prva žrtev njihovega krivičnega pravosodja. Začeli so jemati tistim, ki že itak skoro niso nič imeli, in dajati onim, katerim je bila usoda prijaznejša. Može in žene, ki so tankovestno izpolnjevali težavne dolžnosti svojega poklica, so nečloveško preganjali in podili iz kraja v kraj. Može in žene pa, ki so očitno zanemarjali svoj poklic in svoje dolžnosti, a so znali hinavsko zavijati svoje oči, so pa bogato obdarovali, spravljali jih na boljše službe in mesta ter jim nudili še razne druge udobnosti.

In vse te nesramnosti so počenjali brez strahu, brez sramu in pri belem dnevu.

Krivični sodniki pa svojega delovanja niso ustavili samo pri ubogemu učitelju. Nikakor ne. Tako enostranski niso hoteli biti.

V zakladnici so našli kupe zlata in srebra. S tem zlatom in srebrom

so mašili lakomna grla svojih prijateljev in pristašev, ustanavljali za nje popolnoma nepotrebne, toda mastne službe, za katere niso bili nameščenci niti najmanje usposobljeni, imenovali v svoji brezstidnosti take nove nepotrebne službe kar javno »korिता«, nasprotno pa sposobne in vestne ljudi podili iz njihovih potrebnih služb.

Najdeni zaklad so razmetavali in razsipavali tako lahkomišljeno in otročje, da se je zaklad kar topil pod njihovimi potratnimi rokami. V razsipavanju in razmetavanju so bili iznajdljivi, da se je bilo kar čuditi in so na primer samo za opremo že do tedaj naravnost kraljevsko opravljenega zasebnega stanovanja vrgli proč kar celih 60.000 K njim zaupanega denarja.

Kovali so kar na debelo tudi razne brezupne špekulacije, katere so cinično nazivali velikopotezne akcije, ki so požrle kar milijone zaupanega denarja, a že pri svojem rojstvu nosile v sebi kal smrti in vseobče polomije.

Da bi obdržali zaslepljenega kmeta v svoji krivični oblasti in se maščevali nad meščanom, ki ni hotel vkloniti svojega tilnika pod njihovo giljotino, so kovali noč in dan nove postave, ki naj bi prevrgle vsa bremena na ubogega meščana.

O sramotnih opazkah prisednikov »Koritarskega vrhovnega sodišča«, izrečenih povodom ustanovitve peterih mastnih ustanov za neslovenske gojence na nekem neslovenskem zavodu, naj pa rajši molčim, ker se sramujem ponavljati grde in cinične besede, s katerimi so nevedni sinovi slovenske matere pljuvali v svojo lastno skledo.

Kar so torej delali, kar so ukrenili, vse je bilo zgrajeno na krivici in kar je najostudnejše, tega svojega nesramnega in krivičnega početja niti prikrivali niso.

Vse to se je godilo očitno pred menoj in okovana v verige nisem mogla ustaviti njihovega zločinskega početja.

Prišlo pa je še nekaj strašnega in še sedaj se stresam od stida in sramu ob spominu na ta naravnost peklenški dogodek.

Ubog revež je moral za več mesecev v vojake. Doma je pustil pošteno in zvesto ženico z dvema otročičema. Žena je bila mlada in lepa. Skoro se je pojavil oženjeni mogotec, ki je skušal z zapeljivimi obljubami prisiliti osirotelo ženo, da bi zapustila pot poštenja in zvestobe, zadostila njegovemu živinskemu pohotu in postala prešestnica. Poštena žena pa je ostala zvesta svojemu odsotnemu možu in je odbila zapeljeva-

nje in silo pohotnega, oženjenega mogotca. Ko se je vrnil zakonski mož za par dni k svoji rodbini, mu je žena vse odkrila. V svojem upravičenem ogorčenju je nameraval zakonski mož pošteno posvetiti oženjenemu zapeljivcu — toda stvar je bila po postavah že zastarana. Da se pohotnega mogotca, ki je hotel v dvojnem oziru poteptati v prah sv. zakon, vsaj pred javnostjo razkrinka, je dovolil ubogi zakonski mož, da se sme stvar spraviti v časopise, kar se je tudi zgodilo.

Ta zadeva je prišla tudi pred »Koritarsko vrhovno sodišče«. Goto vo ste prepričani, da je stal pred sodiščem kot obtoženec oženjeni mogotec in pohotnik, ki je, čeprav sam oženjen, hotel mazati tuj zakon. O ne! Če ste to mislili, potem ne poznate koritarskih postav in koritarske pravice! Pred »Koritarsko vrhovno sodišče« niso privlekli zločinskega mogotca, temveč ubogega zakonskega moža, kateremu je prvi ravno hotel za večno uničiti zakonsko srečo.

Z brezmejno žalostjo in gnjevom v srcu sem poslušala to obravnavo in še danes si zakrijem oči samega sramu, če se spomnim nesramne sodbe, ki jo je v ti zadevi izreklo »Koritarsko vrhovno sodišče«. To sodišče ni namreč obsodilo brezstidnega za-

peljivca, pač pa ubogega zakonskega moža, ker je spravil v javnost zločin pohotnega mogotca, kar je baje po koritarskih postavah in koritarski pravici največje hudodelstvo.

Ko sem slišala to vnebovpijočo sodbo, se nisem mogla več vzdržati in premagovati, povzdignila sem mogočno svoj glas in se v imenu vsemogočnega boga, v imenu svetosti krščanske zakonske zveze, v imenu krščanske morale in v imenu v prah teptane pravice uprla z vso odločnostjo nesramni in krivični sodbi.

Da bi videli tedaj krivične sodnike, kako so krepko podprti po prešestnem mogotcu planili po meni, me podrli po tleh, vlačili me za lase, me suvali s svojimi čevlji in hodili po meni. Besni kriki: »Križajmo jo, križajmo jo!« so se razlegali po onečaščenem svetišču in umazane roke so se stegnile po meni in začele trgati obleko raz moje izmučeno telo. V svoji podivjani besnosti so postopali tako nasilno, da se je razčesnila močna veriga, v katero so me vkovali . . .

V tem strašnem trenutku sem začutila proste roke, v njih pa neko nadnaravno moč, s katero sem odrinila od sebe najbolj podivjanega in razbesnelega napadalca, ustvaritelja »Koritarskega vrhovnega sodišča«, da je položil svojega rojstva zazna-

movane kosti po materi zemlji. Še predno se je pobral, sem švignila mimo njega in ostalih podivjancev proti vratom in na prosto. Bežala sem kakor veter, za menoj je pa odmevalo besno in sirovo kričanje . . .

Srečno sem utekla in našla varno zavetišče izven mej nesrečne kranjske dežele. Tu čakam sedaj nepokojno, da bode vsemogočni bog s svojo neizprosno roko udaril po brezstidnih skruniteljih mojega onečaščenega svetišča in jih zdrobil v prah.

In že se kažejo znamenja na nebu, da se bliža dan sodbe in da se skoro povrnem v svoje svetišče — tedaj pa gorje, trikrat gorje onim krivičnim nasilnikom, ki so položili svojo umazano roko name, me topli, suvali in teptali!

Strašen bo dan sodbe in sodba je pred durmi!«

Uboga in v prah teptana Pravica je končala, obrnila še en sočuten pogled na nesrečno kranjsko deželo in izginila s perona.

Izpisan.

Po čudnem naključju zašel sem pred nedavnim časom v malo predmestno gostilno, ki je slovela po svoji dobri božji kapljici in po izbornih mesenih klobasah. Ko vstopim v gostilno, našel sem prostorno sobo prazno, le pri eni mizi sedel je v družbi nadležnih muh mož srednjih let in precej zanemarjene zunanjosti, s prazno steklenico pred seboj.

Ne da bi si ga natančneje ogledal, prisedem k drugi mizi in si naročim pri prijazni krčmarici četrt litra vina in meseno klobaso. Ko je krčmarica naročene dobrote postavila pred me, vdal sem se brez obtovaljanja svojemu mesenemu poželenju, s slastjo užival v črevo vdelane dele ščetinarja in zaužito zamakal z rujno kapljico.

Moj užitek je bil tako popoln, da sem docela pozabil na gosta pri bližnji mizi. Nikakor pa ni pozabil on na me, ker me je skoro ogovoril s precej hreščečim glasom:

»Ne upam si trditi, da nimate dobrega in zdravega želodca. Če vas tako-le opazujem, kako izgineva obsežna kranjska klobasa iz vašega krožnika kakor pomladanski sneg pod toplimi solničnimi žarki, potem mi postaja jasno, zakaj se tako suši oni studenec Hipokrene, ki je svojedobno tako bogato namakal slovensko ledino. Današnji rod živi pač v znamenju kranjske klobase in menda bode tako tudi prav.«

»Čez naše častite kranjske klobase nobene žal besede,« sem mu odvrnil, cmakajoč z ustmi. »Ona je najboljši izdelek naše siromašne dežele in njena zasluga je, če marsikateri tujec sploh pozna po imenu one lepe kraje, ki se raztezajo od Triglava do Snežnika in tja doli do lene Kolpe. Po mojem skromnem mnenju bi ta odlična predstaviteljica kranjske slave zaslužila, da bi si jo oni mladeniči in mojže, ki kujejo naš ubogi jezik v rimane okove, izbrali za predmet svojih vezanih zločinov, ker bi človeku ugajal potem vsaj predmet, čeprav ne oblika.«

»Vaš odgovor,« pripomni nato moj neznanec, »mi obuja misel, da ste mož, ki svoj prosti čas — posito, da imate kakšen poklic ali službo — ne uporablja samo za uničevanje kranjskih klobas, temveč da se vsaj mimogrede pečate tudi z duševnimi

izdelki naše dežele. Če sem zadel v črno, potem ste moj mož in mi boste dovolili, da za nekaj časa zapustim svojo dosedanjo družbo nadležnih muh in prisedem k vaši mizi, da rečeva katero o onih mladeničih in možeh, ki so v dno svoje duše prepričani, da so si prilastili izključno pravico do polnjenja predalov naših lepih in drugoslovnih listov z dobrimi ali pa slabimi izdelki svojega peresa.«

Po teh besedah zapusti moj neznanec svojo mizo in izpraznjeno steklenico ter prisede k moji. Ker mi je mož ugajal, naročil sem ravno došli krčmarici, da naj postavi na mizo kako večjo posodo trtinega soka in za to vjel od svojega neznanega tovariša hvaležen pogled.

»Že vidim, da ste mož na svojem mestu,« začel se je pomenkovati. »Človek, ki pozna duševne otroke naših mladih pesnikov in ki vabi neznanca k pijači, ne more biti slab človek, mora imeti zlato srce. Da ne boste mislili, da imate opraviti s človekom brez družabnih oblik, jemljem si prostost, da se vam predstavim. Ime mi je Urban Muha, kajne zelo prozaično in neznano ime, po poklicu sem pa slovenski pesnik in pisatelj v pokoju in ta pokoj uživam nemoteno že skoro dve desetletji. Če vas ne dolgočasim, Vam pa opišem nekoliko, kako življenje so mi usodile

rojenice — toda opozoriti vas moram, da mi brez moče ne teče glako jezik.«

Pri teh besedah obrnil je moj neznan penzionist svoje oči poželjivo na liter, ki ga je krčmarica ravnokar prinesla. Natočil sem njegovo in svojo kupico in se s svojo kupico dotaknil njegove. Mož se ni dal prositi, ker je hip nato prej polni kozarec že stal prazen pred njim.

»Ne čudite se moji žeji,« nadaljeval je pogovor. »Pokojnina, ki jo uživamo dosluženi slov. pesniki in pisatelji, ni tako obilna, da bi si lahko mnogokrat privoščili one tekočine, ki jo imenuje goriški slavec »krepčilo, hladilo za bolno dušo.« Zato se pa tudi ni čuditi, če iz pesniških proizvodov sedanje dobe vedno bolj izgineva žarki in strastni ogenj in da naša moderna vedno bolj opušča opevanje onega predmeta, ki je Anakreonta uvrstil med nesmrtnike. Po tem sicer nepotrebnem uvodu naj se vrnem zopet k svoji obljubi, ki jo hočem vestno izpolniti, da ne bodete zastonj metali stran svojega denarja.«

Po teh besedah poseže moj bivši neznanec zopet po napolnjeni kupi in izprazni njeno vsebino.

»Torej predstavil sem se vam že in vam povedal, da se pišem za Urbana Muho. Prepričan sem, da vam

je moje ime ravno tako neznano, kakor njegov nesrečni lastnik. Saj to tudi ni čudno. Ko sem začutil v svoji, tedaj še zelo mladi duši, potrebo, da se vmešam med one ljudi, ki so poklicani »z uma svitlim mečem« oslavit slovensko ime, bil sem si takoj na jasnem, da sem že a priori izgubljen, če nastopim pod svojim pravim imenom, to je pod onim imenom, ki sem je podedoval deloma po svojem pokojnem očetu, deloma pa se z njim obogatil pri krstnem kamnu. Ali nimam prav?«

»Ne morem in ne smem vas staviti na laž,« odgovorim mu ljudno in mu znova natočim kupico.

»Vedno bolj se prepričujem,« nadaljeval je moj novi znanec Urban Muha, »da najdem pri vas popolno razumevanje. Pa naj se vrnem k svojemu životopisu. Sklenil sem, da si izposodim tuje ime, vsaj je izposojevanje pri literatih vobče zelo v navadi. Toda sklep in izvršitev, to je dvoje različnih stvari. Dočim je bil moj sklep storjen v hipnem trenutku, sem pa za izvršitev na največjo škodo slovenskega slovstva porabil pol leta. Hotel sem si izbrati lepo in pesniško navdahnjeno ime, s katerim bi si kar na mah osvojil rahločutna srca naših Slovencev, kakor nekdanji Stritar s svojim Borisom Miranom. Poskusil sem najprvo kakor Vesel-Ko-

sezki v to svojo svrho vporabiti ime svoje domače vasi. To svojo namero sem pa že ob njenem rojstvu moral zavreči, ker sem rojen v Oslici, v škofjeloškem okraju, in bi iz mojega rojstnega kraja izpeljani priimek najbrž ne donel posebno blagoglasno in priporočljivo. Začel sem potem iskati posnemanja vrednih zgledov v »Ljubljanskem Zvonu«, kjer sem našel res vse polno najlepših psevdonimov, pod katerimi so skrivali nadebudni Pegazovi jahači v svoji kromnosti svoja prava imena. Tam sem našel res vse polno raznih Nenadov, Rastislavov, Zdeslavov, Miroljubov, Slavomirov, Zvonislavov, Borutov, Doranov, Oginov, Prokopov, Radinskih, Savinskih, Dravinskih, Bred, Vid itd. Spoznati sem moral na svojo veliko žalost, da so mi tekmeci na polju slovenske maze že precej pretekli pot in mi pustili prav malo izbire. Predočite si torej prav lahko, v kaki strašni zadregi sem se tedaj nahajal, ker nisem mogel tako hitro dobiti pripravnega, izmišljenega imena, pod katerim bi mogel spraviti v javnost svoje duševne prvence. Noč in dan sem napenjal svoje možgane, toda dobrega pol leta zastonj in to na največjo škodo slovenske literature in tudi svojo, ker so si med tem časom srečnejši tekmeci brez konkurence lahko spletali lavorjeve vence

svoje nesmrtnosti. Misliti si morate, kake srčne boli sem tedaj trpel in tedaj sem v svojem obupu tudi že začel iskati tolažbe v čašah opojnosti. Še danes moram, če se spomnim tedanje svoje sreče, topiti te svoje žalostne spomine v pijači . . .«

Urban Muha je posegel žalostnega obraza po svoji kupici in jo izpraznil. Nekaj časa je potem zamišljen molčal, naenkrat se mu je pa razjasnil obraz in je nadaljeval:

»Nekega zimskega večera sem se v svoji skromni sobici grel pri zakurjeni peči in ves obupan premišljeval svojo grenko usodo. Na mizi so pa ležali razmetani moji, svetu žalibog še nepoznani duševni proizvodi, katere sem kanil izročiti v svojem obupu požrešnemu ognju, ki je jel v peči že pojemati. Približal sem se mizi s solzami v očeh in s črnim sklepom v svojem nesrečnem srcu, da izvršim umor nad svojimi toli ljubljenimi duševnimi otroci. Že sem pograbil s svojimi nesrečnimi rokami za nje, že jih približal pojemajočemu ognju . . ., tedaj mi je pa nebeški Apolon vdihnil v moje razbeljene možgane rešilni psevdonim in moji ubogi duševni otroci so srečno ušli svoji usodi. Dovolite mi, da si pretrčujoči spomin na ta strašni trenotek ublažim s kupico vina.«

Po teh besedah je Urban Muha zvrnil v se kupo, katero sem mu med tem natočil. Popolnoma prerojen je potem nadaljeval svojo povest.

»Sedaj so prišli za me nepozabni časi največje sreče in pravega blaženstva. Pod ponosno zastavo izbranega psevdonima so šli moji ljubljene otročički v pisani svet. Kje je ono spretno pero, ki bi dovolj veličastno popisalo ona moja nebeška čutila, ki so navdajala moje presrečno srce, ko sem zrl prvič svoje proizvode tiskane črno na belem? Ne od rujnega vinca, ne od same prave sreče sem bil pijan in kdor je tedaj srečal blaženega Urbana Muho, tiskanega slovenskega pisatelja in pesnika, tisti mu je lahko bral raz njegov obraz, da ga ni srečnejšega človeka pod božjim solncem. Tem najsrečnejšim dnevom mojega bornega življenja bodi posvečena ta kupica.«

Zatopljen v svoje blažene spomine, izpraznil je Muha svojo kupo, katero sem mu napolnil iz novega litra, ki ga je na moj ukaz postavila na mizo krčmarica. Še le čez delj časa se je zopet oglasil:

»Tiste srečne čase sem potem polnil s svojimi proizvodi, sicer za malo ali nič nagrade, predale vsem leposlovnim listom in številnim kalendarjem, pisal neutrudljivo podlistke v dnevnik in čeprav večkrat z lač-

nim želodcem, užival vendar nepopisno srečo tiskanega pisatelja in pesnika. Toda »hitro vrti se sreče kolo« in »rož'ci so le kratke ur'ce dane!« Dovolite mi, da poprej, predno nadaljujem svojo povest, svoje, od sedaj žalostne spomine, oživim z novo kupo.«

Muha je zvrnil zopet čašo vina in nadaljeval:

»Ne vem, kaj sem se zameril urednikom, toda za slovensko literaturo žalostno dejstvo je, da so naenkrat uredniki začeli odklanjati moje spise, češ, da so vodeni, brez soli in da ne spadajo drugam kot v ono strašno posodo, ki se imenuje uredniški koš in ki je nam Slovencem ubila že toliko nadebudnih talentov. Da bi nešposobne in krivične urednike prepričal o njihovi vnebovpijoči krivici, sem z mrzlično naglico noč in dan pisal in pisal ter dan na dan oblegoval vsa uredništva s svojimi spisi. Toda zastonj! Lažje omehčaš kamen kot krivičnega urednika! Da poginejo vsi uredniki, v to ime izpraznem to kupico!«

Besedam sledilo je takoj dejanje. Čez dalj časa potem je ubogi Muha zopet začel:

»Na dobo moje izredne plodovitosti nastopila je naenkrat doba silne reakcije. V glavi so mi v enomer rojile srečne in izvirne misli; ko sem

jih pa hotel zaupati belemu papirju, katerega sem poprej z največjo lahkoto popisal cele skladovnice, nisem jih mogel spraviti na papir, čeprav sem cel dan pomakal svoje pero v črnilnik in zgrizel po deset držal na dan. Ni šlo, pa ni šlo! Vendar nisem obupal. Če sem cel dan držal v rokah pero, potolažil sem zvečer svoje razdvojeno srce, da nisem bil danes razpoložen in da bo jutri vse drugače in boljše. Toda ta »jutri« ni hotel napočiti. Tako sem dan za dnem, teden za tednom, mesec za mesecem čakal zaman na ta »jutri«. V svojem obupu sem se zaupal dobremu prijatelju in mu potožil svoje gorje. Dobri prijatelj, ki je svojedobno gledal s ponosom na me, me je sočutno poslušal in mi končno prav hladno zabrusil v obraz: »Bratec, ti si se izpisal in ta bolezen je neozdravljiva.« Kakor bi me udaril s težkim kladvom po temenu, zadele so me te brezsrčne besede. »Izpisal« sem se torej, torej sem duševni mrtvec pri živem telesu! Izpisan...!»

Nesrečni Urban Muha je začel pri teh besedah kot otrok bridko in neutolažljivo ihteti. Da je imela njegova brezmejna žalost resnično svoj izvor v njegovem obupanem srcu, sklepati je bilo iz dejstva, da je to pot ni skušal potolažiti z vsebino kuppe. Revež se mi je v srce smilil, ker

s svojim ihtenjem ni mogel prenehati. Svojo glavo je sklonil na roke in jokal... Končno se je nekoliko umiril, trudno dvignil svojo glavo in s trudnim glasom omenil:

»To je zgodba mojega nesrečnega življenja, katero sem začel s tako visokimi poleti. Morebiti hočete vedeti še konec? Ta konec je zelo prozaičen in nevreden mladostnega poleta. Sedaj zopet pišem na beli papir, toda ne pišem svojih krasnih misli, temveč za malo dnevno odškodnino prazne in suhoparne tuje misli in besede. Da ne poginem lakote za kakim plotom, prodal sem svojo dušo in postal suženjski hlapec, pisar!«

Po teh pikro izgovorjenih besedah izpraznil je nesrečni Urban Muha svojo kupo, vstal od mize, brez slovesa me zapustil in se izgubil v črno noč.

Rešitev iz Vodíc.

V krasno opremljeni sobi pono-sne ljubljanske palače je sedel pri obloženi pisalni mizi mož bledih, upalih lic. Na steni njemu nasproti so visele z zlato - modro - rdečimi trakovi ovite slike največjega finanč-nega ženija Lawa, znanega grškega Herostrata, ameriškega Barnu-ma in sv. Liguorija.

Pri pisalni mizi sedeči mož je bil v najboljši moški dobi. Njegove tresoče roke so nervozno prelistovale in premetavale na mizi razpoložene spise, obstoječe iz voluminoznih pi-sarij, obsežnih računov in kilometr-skih načrtov. Čim bolj se je mož utapljal v svoje pisarije, račune in načrte, tem bolj je bledelo njegovo lice, tem bolj so se mu tresle roke. Na mrko čelo so mu pa začele stopa-ti mrzle srage, viden znak njegovega notranjega razpoloženja. Obupno je dvigal svoje oči k podobam na steni in šepetaje vzdihnil:

»O sv. Liguorij, v zgodovini pro-sluli Herostrat, ženijalni Law in ti

nedosežni Barnum! Na vas vse se obrača vaš verni učenec z vročo in ponovno prošnjo, priskočite mu na pomoč, ne zapustite ga v njegovi stiski in nesreči. Saj sem se celo svoje življenje ravnal po vašem vzvišenem vzgledu in vaših krasnih naukih. Po tvojih naukih, pretkani sin solnčnega Neapolja, sem uravnaval vedno svoje misli, besede in dejanja in ti nisi imel doslej še vrednejšega učenca na slovenski zemlji. Sledeč tvojemu vzpodbudnemu vzgledu, krepostni Efežan, sem brezsrčno zažgal ponosni hram slovenske Talije in brez sramu pognal po svetu v bedo in siromaštvo njene učence. Kako dobro in temeljito sem znal posnemati in tudi posnemal tvojo amerikalansko reklamo, mojster Barnum, mi še poudarjati ni treba! In končno, ti moj vzgledni Law! Ali nisem noč in dan proučeval tvoje življenje in se noč in dan z vsem naporom svojih možganov poglobljal v tvoje očarujoče finančne mahinacije. Saj si gledal name s te stene, ko sem, posnemajoč tvoj vzpodbudni vzgled razmetaval in razsipaval hladnokrvno milijone! Vrhovno moje načelo je bilo: S tujo roko je lahko loviti gade. Sedaj, ko sem po vaših naukih zabredel v zagato, iz katere ne vem izhoda, sedaj, ko se vsled posnemanja vaših vzgledov nahajam v škripcih, iz katerih

se ne morem izmotati, me puščate na cedilu brez pomoči! Zaklinjam vas, prosim in rotim vas, ne zapustite me, temveč usmilite se me ubogega nesrečnika, podelite mi svojo pomoč!«

Z mrzlimi sragami na svojem bledem čelu in upalih licih je srepo zrl mož na slike na steni. Toda slike na steni so ostale neme . . .

Tedaj je mož skočil po koncu in začel nemirnih korakov meriti svojo prostorno sobo, sikajoč med zobmi:

»Torej molk in nič drugega kot molk je vaš odgovor na moje mile prošnje za pomoč in rešitev. To je torej vaša hvaležnost za to, da sem vam posvetil vse svoje dejanje in nehanje, da sem se vam zapisal z dušo in telesom! Lepa hvaležnost to! Ko sem zavijal svoje besede in delil dannadan udarce v obraz resnici, božji hčerki, ko sem ubijal slovensko gledališče in deval na natezalnico učiteljske trpine, ko sem tolkel ob bučni boben ameriške reklame in do neba povzdigoval svoje velikopotezne akcije in neizvedljive utopije, ko sem metal skozi okno v Savo in druge vode itd. od žuljavih rok skupaj znešene in od gladnih ust odtrgane stotisoče in stotisoče, da celo milijone, tedaj ste z zadovoljstvom zrl na svojega vernega in poslušnega vajenca in niste niti z mazincem

ganili, da bi ponudili rešilno bilko človeku, ki udarjen s slepoto, tava brez rešitve proti pogubonosnemu brezdnu. Danes ne poznate več svojega učenca, nimate zanj pomoči in rešitve, nego ga prepuščate njegovi strašanski usodi . . .«

Obupani mož se je vrnil k svoji pisalni mizi, katere globoki predali so bili na stežaj odprti, se zopet vsedel, sklonil svojo izmučeno glavo na roke in se zamislil. Njegove misli so pa morale biti težke in mukotrpne, ker so se mu sem in tja izvili iz prsi ječeči vzdihljaji, medtem ko mu je roka nemirno švigala po razprostrtih spisih, računih in načrtih. Tako je nesrečni mož prebil ure in ure . . .

Naenkrat se je začulo na vratih rahlo trkanje. Kakor bi nesrečnika pri pisalni mizi pičil gad, je šiniš pokoncu in s svojimi tresočimi rokami začel metati vse počez na kup na mizi razpoložene spise in načrte in jih mašiti v odprte predale, katere je skrbno zaklenil potem, ko je bilo vse notri zmašeno.

Ko je bil s svojim delom gotov, je zaklical z mogočnim glasom: »Naprej!« stopil do vrat, jih odklenil potem se pa vrnil zopet k svoji pisalni mizi, oprl se s komolcem ob naslonjačo svojega stola in v mogočni pozi malega Korzičana pričakoval svoj obisk.

V sobo je stopila mlada in skoro do nepoznanja v velike rute zavita ženska, ki je pred vsem šinila s svojimi očmi po celi sobi in tiho vprašala:

»Pa vsaj ni nobenega orožnika tu?«

»Kakšnega orožnika?« se je zadržal mož pri mizi nad žensko. »Tu nimajo orožniki, hvala bogu, še ničesar opraviti. Kakšno vprašanje je pa sploh to? Ali mar ne veste, kje ste? Najodločnejše si prepovem vsako besedo o policajih, orožnikih, državnem pravdniku, sodišču, kriminalu in o vešalih! To si zapomnite, ako hočete z menoj zlepa izhajati!«

»Nikar se ne jezite,« je prekinila došla ženska razjarjenega moža. »Saj s svojim vprašanjem po orožnikih nisem cikala na vas, temveč mislila samo nase. Pa ste postali pri nedolžni besedi orožnik takoj tako srdit, kakor osa in ste se začeli tresti, kakor šiba na vodi . . . Če vam ni všeč, pa bom kar šla, čeprav ste po me pisali in me za božjo voljo prosili, da naj pridem čim preje k vam. Če se bodete pa tako name drli, potem pa z bogom, veste mož, z vodiško svetnico se ne govori s takim zadiranjem . . .«

»Kaj, vi ste, vodiška Johanca,« je začel mož s popolnoma izpremenjenim, angelsko- in ljudomilim gla-

som. »Zakaj pa tega niste takoj povedali? Ali je bilo potrebno tisto neumno vprašanje po orožnikih? Prosim lepo, stopite le bližje in se blagovolite vsesti na to - le zofico, prav mehka je in človek lahko sedi ure in ure na nji, ne da bi ga začele boleti kosti.«

»Tako se govori z menoj,« je odvrnila došla ženska, se vsedla široko na zofo in začela odlagati rute, v katere je bila čez glavo zavita. »Ne zamerite mi, če se malo odvijem, ker mi je vroče, kakor bi se že v peklu cvrla. Pa sem se morala malo bolj obleči, ker me poznajo že vsi ljubljanski izvoščki, postreščki in mesarski hlapci, ki bi takoj vsi zatulili, če bi me zopet videli v Ljubljani in spoznali. Ha, ha, pa ni nihče spoznal vodiške Johance, ko je šla skozi Ljubljano in krenila k vam. Tako, sedaj sem pa gotova z odvijanjem in pripravljena poslušati, kar mi boste povedali. Pred vsem bi rada vedela, zakaj ste me klicali. Vam kar naravnost povem, da nisem nič kaj rada prišla, ker so se sedaj pričeli zanimati zame tudi taki ljudje, ki niso verovali v moje čudeže in še manj nosili cvenk v Vodice. S takimi ljudmi pa ne maram nič opravila, se tudi ne izplača, zato vam bo razumljivo tudi moje prvo vprašanje pri vstopu.«

»Le malo potrpite, moja ljuba Johanca, vse vam povem,« je omenil naš mož ter stopil k vratom sobe in jih skrbno zaklenil. Vrnivši se k Johanci, je začel z ljubeznjivo besedo:

»Veš, ljuba moja Johanca, saj dovoliš, da te tikam, ker se čuje to bolj kolegijalno, stvar je taka - le: Tebi so zmešali tvoje štrene v Vodica, meni pa mešajo štrene v Ljubljani. No, pa ti se boš že izmotala, saj znaš delati čudeže in ti bode prava malenkost, izviti se iz svojega sedanjega neprijetnega položaja. Moja stvar je pa vsa drugačna...«

»Kaj pa se je zgodilo strašnega?« je vprašala sočutno vodiška svetnica na jokave in obupne besede našega moža. »Pa saj ni izšla kaka taka postava, da se bodo morali duhovniki odslej brigati le za sveto cerkev in za izpolnjevanje težkih dolžnosti svojega svetega duhovskega poklica, posvetne zadeve in ženske pa pustiti docela v nemar!«

»Hvala bogu, take postave pa pri nas ne bo nikdar, če se liberalci še bolj derejo in se sklicujejo na izveličarjeve besede, da njegovo kraljestvo ni od tega sveta. Na to stran me pa čevelj nič ne žulji, čeprav imam pri enem veliko večjo peto kot pri drugem.«

»Saj res, pa to nič ne de, so vseeno prav postaven gospod,« po-

tolaži vodiška svetnica malega Napoleona.

»Veš, moja ljuba Johanca, stvar je vsa drugačna. Upam, da smem odkrito govoriti, saj sva si sorodna po svojih dušah in svojem delovanju.«

»Kar nič naj se ne ženirajo, gospod kolega,« bodrila je svetnica Johanca našega moža.

»Če je pa tako, potem bom pa govoril kar naravnost in brez vseh ovinkov, čeprav tega nisem nič kaj prav navajen. Vidiš, preljuba Johanca, stvar je taka-le: Jaz sem utaknil svoj nos in svoje prste v stvari, na katere sem se toliko zastopil kot zajec na boben. En čas sem prav dobro vozil, sedaj je pa prišlo tako, da sem jo prav pošteno zavozil, da tiči moj voz čez kolesa v močvirju in nepredirnem blatu in da ne morem ž njim ne naprej, ne nazaj. Vse sem že poskusil, da bi spravil svoj zavoženi voz iz močvirja, pa vse nič ne pomaga. Nikdar živeče ljudi sem najemal, da so lomili za me bojna kopja, na debelo smo kršili in potvarjali postavo, odsotnim ljudem sem podtikaval krivo prisego, lagal sem kot cigan, celo nasprotno stran ko sem naganjal s krivoprisežniki, pa vse zastonj! Moj voz tiči naprej v močvirju in v to močvirje potopil se bodem skoro tudi jaz, ako se ne izvrši nekaj izvanrednega, nekaj ne-

naravnega, z eno besedo, ako se ne zgodi čudež. Tedaj sem se spomnil tebe, preljuba Johanca, ki znaš delati čudeže, ker ti edina mi moreš pomoči, ti edina moreš postati moj rešilni angelj. Ali mi hočeš pomagati s svojimi čudeži, preljuba vodiška svetnica? Ne bodeš delala zastonj čudežev, kakor jih nisi v Vodica, kraljevsko te bom nagradil in ti natus tvoj predpasnik toliko bliščečega zlata, da boš lahko stopila takoj v pokoj in da se ti potem ne bode nikdar več treba ukvarjati s čudeži. Pogledaj, predobra Johanca, na kolnih klečim pred Teboj in s povzdignjenimi rokami te prosim rešitve! Usmili se me, usmili!»

Pri zadnjih besedah je zdrknil naš mož na kolena, vzdignil svoje roke in milo zrl v vodiško svetnico kot svojega edinega spasitelja. Johanca je nekaj časa molče opazovala nenavadni prizor, potem je pa počasi vstala raz mehko zofo, stopila h klečečemu trpinu, ga prijela za povzdignjene roke in izjavila s svečanim glasom:

»Ker znajo, gospod kolega, tako lepo prositi, naj pa bo! Tu je moja beseda, hočem vam pomagati, vendar pristavim, da moji čudeži niso zastonj! V Vodica sem sicer prislužila s svojimi čudeži ogromne vsote, pa kaj mi to pomaga, ker so mi sko-

ro vse odnesli oni moji španovarji, ki me sedaj izdajajo in me niti poznati nočejo več. Zato jim pa še enkrat ponovim, hočem jim pomagati s čudeži, toda nikakor ne zastonj. Za svoje čudeže zahtevam plačilo in to mi bodo tudi dali, kaj ne gospod kolega?»

Ko je klečeči mož slišal to svečano zatrdilo, planil je po koncu, se zavrteel trikrat okrog svoje osi in končno tako glasno zavriskal, da se je stresla vsa palača.

»Juhuhu, Juhuhu! Rešeni smo, rešeni! Vodiška Johanca me bode rešila, ona je moj rešilni angelj! Ne bodo me ugonobili še ti smradljivi liberalci, če se tudi postavijo vsi na glavo! Juhuhu! Rešeni smo, rešeni! Juhuhu, smo že iz vode!«

Mož je še parkrat zaplesal Davidov ples po svoji prostrani sobi, potem se pa sopihajoč zopet vstavil pred vodiško svetnico, ki se je mej tem zopet vsedla na zofo, in široko razkoračen izjavil s svečanim glasom:

»Preljuba moja Johanca, odslej naprej punčica v mojem očesu! Za enkrat ti bodi izrečena najiskrenejša besedna zahvala za tvojo obljubljeno pomoč v skrajni sili in stiski, cvenk pa pride pozneje, smo sedaj ravno malo suhi. Pa pustiva to stvar za enkrat na strani, ker ti bom že pozneje natančnejše vse obrazložil, kaj-

ti tudi tukaj bo treba tvojih čudežev. Da te ne bodo izvohali smradljivi liberalci, ti bom preskrbel varen kotiček. Pa ne bo slab ta kotiček! Poglej, v ti - le lepi sobi zraven mene boš varno skrita. Sobo ti bom dal takoj kraljevsko opremiti. Veš, pod streho imam kupe najlepšega pohištva, katerega je naš najvišji gospodar predčasno in zgolj iz zapravljivosti zavrzel, ker je hotel imeti še lepšo in bogatejšo opravo. To po krivici zavrženo pohištvo nam bo sedaj prav prišlo in ti boš tako bogato nastanjena, kakor malokatera cesarica. In stregli ti bomo vsi od prvega do zadnjega. Ti boš pa za mojo rešitev delala čudeže, da se bo kar kadilo. Izjavi se, če ti je tako vse prav urejeno in mi še enkrat ponovi odrešilno besedo, da mi hočeš stati na strani in s svojimi čudeži izkopati moj zavoženi voz iz blata in močvirja.«

»Hočem,« se je odrezala moško vodiška svetnica.

»Juhuhu in še enkrat juhuhu!« je zaukal mali Napoleon in se samega veselja poskusil postaviti na glavo, kar se mu pa ni posrečilo. Vendar pa to ni njegovega veselega razpoloženja prav nič kalilo, ker je bilo brezmejno njegovo zaupanje in trdna njegova vera v čudodelno moč vodiške svetnice.

Na begu v Ameriko.

S prijateljem sva se menila o rakrani naše dežele, da beže ljudje kar trumoma v Ameriko in to ljudje v najboljših letih, sami zdravi in krepki delavci. Bila sva si oba edina, da bo de silni beg naših ljudi v Ameriko v kratkem postal prava katastrofa za našo ubogo kranjsko deželo, ki pošilja dan na dan za razne potrebščine kupe denarja iz dežele, dočim nima prav nič ali prav malo takih pridelkov in izdelkov, za katere bi se stekal denar k nam.

Govorila sva tudi o vzrokih tega, vedno naraščajočega izseljevanja, na kar mi je začel moj prijatelj pripovedovati, kar je pred kratkim časom doživel in slišal v vlaku dolenjske železnice. Prijatelj mi je pravil to-le:

Pred kratkim sem imel opraviti na Dolenjskem v bližini Novega mesta ter sem se z večernim vlakom vračal v Ljubljano. Vlak je bil precej napolnjen, vendar se mi je posrečilo priti v oddelek, kjer je bilo še dosti prostora.

V Trebnjem je vstopilo zopet več ljudi, med njimi tudi nekaj Amerikancev, od katerih so se pa razen enega vsi porazgubili po drugih vozovih. V moj voz vstopivši Amerikaneec se je vsedel tik mene in položil svoj kovček k stropu, kjer je bil že kovček meni nasproti sedečega potnika, ki cel čas ni spregovoril niti besede, temveč le mrko gledal v tla.

Novodošlec se je ozrl po meni in drugih sopotnikih. Meni nasproti sedeči potnik mu je moral biti znan, ker ga je dalj časa pozorno gledal, potem pa ogovoril:

»Janez, ali si ali nisi? Meni se prav zdi, da si ti Janez Glavan, moj stari tovariš in prijatelj iz lepih vojaških let, ko sva še skupaj tolkla komis v vojašnici ob Ljublanici. Ali niso bili lepi časi pred osmimi leti? Povej mi, če imam prav, zini katero.«

Mrki moj sopotnik je dvignil počasno svoj pogled in potem odgovoril z otožnim glasom:

»Sem Janez Glavan in ti si Martin Burja, stari moj prijatelj, s katerim se nisem videl že dolgih osem let, od kar sva slekla cesarsko sukno. Res so bili tedaj lepi časi! Čeprav sva imela pri vojakihi veliko sitnosti in nadlog, vendar se jih z veseljem spominjam.«

»Tudi jaz,« omenil je na to Martin Burja. »Res smo včasih silno in

živinsko trpeli, a smo vse prenesli, saj smo bili mladi in pravi korenjaki. Ali se še spominjaš tistega napihnjenega korporalčka Bezlaja, ki je imel cel dan odprta svoja usta, iz katerih so bruhala v enomer na nas vsa ime- na naših domačih živali?«

Moža sta se na to dolgo in široko spominjala svojih predstojnikov, tovarišev in raznih dogodkov iz svoje vojaške službe. Ko sta končno obdelala vse svoje vojaške spomine, je pa moj stari sopotnik vprašal novodošlega prijatelja, kam je namenjen.

Novodošlec je malo vzdihnil, potem pa odgovoril: »Čez veliko lužo in ti?«

»Tudi.«

Moža sta na to dalj časa molčala, zatopljena vsak v svoje misli. Po daljšem molku je pa stari sopotnik Janez Glavan zopet spregovoril:

»Kaj te žene v Ameriko? Koli- kor se še spominjam, si mi pri voja- kih vedno pripovedoval, da imate doma zelo obsežno kmetijo, ki bode tebi pripadla, ker se je starejši brat že priženil na drugo posestvo in ker sta ostala doma le ti in od tebe do- sti mlajša sestra. Ali nisi prevzel do- mačije?«

Ogovorjencu se je obraz stem- nil in dalj časa ni zinil besede.

»Res sem ti to pravil pri voja- kih,« začel je slednjič z zamolklim

glasom, »in se ti tudi nisem lagal. Naša domačija je veljala za eno najboljših v naši vasi in moj pokojni oče je vedno govoril, da jo bode meni izročil. Zato sem se tudi, ko sem prišel od vojakov, prijel takoj pošteno in z veseljem motike in pluga. Gotovo bi ostal moj pokojni oče tudi mož beseda, če se ne bi k nam priklatil neki hudič . . .«

Pripovedovalec je obmolknil, zaškripal s svojimi zobmi in se zamislil. Še le čez nekaj časa je zopet nadaljeval:

»Naš stari dobri župnik je umrl in dobili smo prav mladega namestnika. Ta se je brigal za vse mogoče stvari, samo za cerkev ne. Komaj se je nekoliko pogrel pri nas, že je zbobnal skupaj dekleta in poklical v življenje Marijino družbo. Namesto da bi dekleta delala, so letala sedaj noč in dan v župnišče in po raznih božjih potih. To mu pa ni zadostovalo. Skoro je sklical skupaj še nas fante in nam povedal, da moramo ustanoviti odsek »Orla«. Ne da bi vedeli, zakaj hoče župnik ustanoviti ta odsek, se je večina naših fantov udala pritisku mladega župnika in tako tudi jaz. Župnik nam je naročil orlovske oprave. Sedaj smo morali hoditi noč na noč v šolo, da smo se malo zvirali, potem pa pili in pili doma in drugod. Nekaj časa se mi je to

zapravljivo početje kot mlademu fantu zelo dopadlo, sčasoma sem pa začel spregledovati, da je tako potratno življenje pač dobro za spočite duhovne, ne pa tudi za kmečkega človeka, ki se čez dan že dosti pri delu stelovadi in ki naj ponoči počiva, da bo drugi dan zopet dober za delo. Sklenil sem izstopiti, a sem s svojim sklepom dolgo odlašal, ker sem videl, da so moji starši vsi vneti za mladega župnika in njegovo delovanje. Dobro leto bode od tega, ko sem vendar izvršil svoj sklep . . .«

Pripovedovalec je zopet utihnil in zopet se je slišalo škripanje njegovih krepkih zob. Tudi njegov sopotnik je molčal in pokojno čakal, da bode njegov prijatelj nadaljeval.

»Na drugem koncu naše vasi je Zemljanova hiša, trdna kakor naša. Kar čez noč je postala domača Mici-ka velika. Bila je pridna in delavna, da daleč okrog ni imela vrstnice. Govorila sva večkrat in se začela rada gledati. Toda najino znanje je bilo brez greha. Na zahtevo župnika je morala pristopiti k Marijini družbi. Tam se je pa sčasoma sprevrgla in vsa spremenila. Bila je v družbi najsvetejša in ljudje so si začeli šepetati, da jo bode postavil župnik za vodnico, ker jo najrajše vidi. Prosil in rotil sem jo, da naj zapusti Marijino družbo, a ona me je vsa pod vpli-

vom mladega župnika osorno zavrnila . . . V sveti jezi nad svojim dekletom sem pobral orlovske cunje, jih zanesel v župnišče ter jih vrigel pred župnika rekoč, da izstopim. Župnik je bil tedaj od same jeze ves zelen in mi zagrozil, da bom še bridko obžaloval svoj nepremišljeni korak.«

Mladi mož je škripaje z zobmi zopet za nekaj časa prenehal svojo povest, potem pa zopet začel:

»Lanska zima je bila huda. Moj oče se je prehladil. Kmalu mu je bilo tako hudo, da se je moral vleči. Poklicali so župnika, ki je ostal dolgo pri očetu, potem pa še večkrat prišel. Ko sem nekega dne moral v dve uri oddaljeni gozd, je bil župnik zopet pri očetu in ga nagovoril, da naj napravi poslednjo voljo. Ker je bil oče pripravljen, poklical je župnik takoj tri priče, da je pred njimi in v župnikovi navzočnosti izrekel svojo oporoko. In v ti oporoki je moj pokojni oče snedel svojo besedo, ker je posestvo zapustil moji pobožni sestri, volil veliko za cerkev in maše, mene pa odpravil z neznatno odpravščino 2000 K. To je bilo prvo maslo, ki mi je je zvaril ta hudič, kateremu bi najrajši razklal njegovo hudobno butico. Moj oče je skoro na to sklenil. Ko sem po njegovi smrti zvedel za oporoko, sem klel in klel

ter letal okrog sodišča in doktorjev, da dosežem svojo pravico. To bi bil vkolikor toliko tudi dosegel, če ne bi bila prišla vmes neka nova hudobija . . .

Mož je zaškrtal z zobmi, nekaj trenutkov molčal in potem zopet spregovoril:

»Ko sem letal okrog sodišča in doktorjev, mislil sem vedno na Zemljanovo Miciko. Čeprav se me je izogibala, nisem je mogel pozabiti in posebno v dolgih nočeh mi je bila njena podoba vedno pred očmi. Tedaj so pa naenkrat ljudje začeli govoriti, da Micika ni prav zdrava. In res je postala silno bleda, da se mi je revica smilila v dno duše in da sem ponoči — še danes me je tega sram — večkrat radi nje jokal kot otrok. Naenkrat so pa ljudje tudi uganili vzrok njenega bolehanja. Začeli so govoriti o obiskih v župnišču in usodepolnih posledicah teh obiskov. Kaj ti bom dalje razkladal, kaj so vse ljudje govorili. Zame prebridka resnica je, da Micika danes ziblje in da jaz pri tem nisem nič prizadet. To drugo maslo mi je pristudilo domači kraj in mi tudi vzelo veselje do pravedanja s sestro. S poslednjo sem se prav slabo za se poravnal, preskrbel si potni list v Ameriko in se od doma odpravil čez veliko lužo, od koder se ne bom nikdar več vrnil. To je

moja žalostna zgodovina. Sedaj pa povej še ti Janez, kaj podi tebe iz domače grude?»

Ogovorjeni Janez Glavan je nekaj časa zrl srepo v tla, potem pa začel pripovedovati:

»Tebe žene od doma hudobija strupenega duhovnika, mene pa tudi in je moja povest precej podobna tvoji. Dve leti po vrnitvi od vojakov sem prevzel po očetu domačijo, ki so jo šteli med najboljše daleč okrog. Prevzeti sem pa moral tudi silna bremena, ker mi je oče pri izročitvi naprtal prav občuten vžitek in ker je izgovoril mojim bratom in sestram prav velike odpravke. Da bodem mogel shajati, moral sem gledati, da dobim k hiši prav petično nevesto. To sem tudi našel v svoji sedanjosti ženi, ki je prinesla k hiši kup tisočakov, a tudi lep kup pretirane pobožnosti. Komaj se je dobro ugnezdila pri hiši, čepela je ves svoj prosti čas v župnišču in kaplaniji ali sta pa posedala pri nas župnik in kaplan. Ker so bili v župni vasi vsi trgovci in gostilničarji napredni, ustanovila sta duhovnika konsumno društvo, da jim odžreta kruh in jih sestradata, poleg tega društva pa še posojilnico. Obema zavodoma je bil duša naš kaplan, po čegar volji sem na zahtevo svoje žene moral še jaz pristopiti k obema zavodoma in to še celo kot

eden prvih odbornikov, čeprav o celi stvari nisem nič razumel, kakor tudi moji tovariši ne. Kako je kaplan gospodaril pri obeh zavodih, ti ne bom podrobneje opisaval — samo toliko ti povem, da je v par letih v obeh zavodih stvar tako zavozil, da so bili sami dolgovi, imetja pa nič. Povrh je pa še za drag denar sezidal velikansko hišo, katero je krstil za »Društveni dom« in ki je žrla venomer denar, donašala pa nič. Iz posojilnice je posojal denar, kar na slepo, za poroke pa jemal kar nas odbornike, češ da je to tako samo radi lepšega. Tudi mene je ta vrag vjel, da sem se večkrat podpisal za poroka . . . videl sem pa na zadolžnicah tudi podpise mojega imena, ki jih ni zapisala moja okorna roka. Premotil me je res sam vrag, da sem se utaknil v to reč, ker bi mi sicer ne bilo treba iti od doma . . .«

Mož je za nekaj časa utihnil, gledal srepro v tla, potem pa zopet nadaljeval:

»Kaj bi ti to na dolgo in široko pravil. Moj zakon je ostal hvala bogu brez otrok. Krivde najbrž ne bo iskati pri meni, ker sem imel pomočnika v osebi mladega kaplana. Pred več meseci sem ga zalotil in tedaj sem mu prerahljal tako njegove kosti, da je moral tri dolge tedne ležati. Vendar me ni ovadil in tudi moja že-

na je molčala kot grob. Med tem, ko je kaplan ležal, sem pa prišel na čudne stvari pri posojilnici in v konsumnem društvu, ker sem spoznal, da smo prezadolženi čez glavo. Ker sem bil na vse strani porok, sem takoj vedel, da sem berač. Ker na mojem posestvu ni bilo skoro nič vknjiženega, izposloval sem si v mestu večje posojilo, katero sem prejel danes izplačano in ki naj mi služi za potne stroške in prve potrebe v Ameriki. Da grem v Ameriko, nisem nikomur povedal in še manj, da se ne bodem nikdar vrnil. Če imam biti po zaslugi duhovnega kramarja berač, sem rajši berač v Ameriki, kot pa doma. Iz tega lahko, ljubi Martin, posnameš, da je tudi mene pognal v Ameriko duhovnik, ki je zgrešil svoj poklic in zavrgel prve dolžnosti svojega stanu . . . Upam, da bodem v Ameriki imel mir pred temi vragi, doma naj pa žena gospodari naprej s kaplanom, kakor ve in zna.«

Mož je obmolknil. Njegov prijatelj na njegovo povest tudi ni nič odgovoril. Na dolenjskem kolodvoru sta oba Amerikanca zadela na rame svoja težka kovčka in izstopila.

V bolnišnici.

Ivan Koren je začel bolehati. Za svet vprašani zdravnik ga je silil, da naj se poda v bolnišnico, ali pa v sanatorij, kjer bo treba najbrže operacije. Koren je dolgo omahoval, ali bi ubogal nasvet svojega zdravnika, ali ne. Končno se je pa vendar odločil, da bo poslušal zdravnika.

Kot previden človek je pa hotel pred odhodom v bolnišnico urediti svoje posvetne zadeve. Stal je namreč sam na svetu, brez žene in otrok in tudi brez bližnjih sorodnikov. Ker si je pa s poštenim delom in z neutrudljivo žilavostjo pridobil tekom let prav lepo imetje, je hotel še pri polni zavesti in po svoji prosti volji razpolagati o tem svojem imetju, da se ne bo po njegovi smrti razni lakomni sorodniki pehali, prepirali in pravdali za njegovo dedščino.

Svoj sklep je tudi izvršil. Napravil je oporoko, v kateri je volil svojo hišo s kupčijo vred svojemu poslovodji, ki mu je že leta in leta stal zvesto ob strani in s svojim po-

žrtvovalnim delom mnogo pripomogel k njegovemu blagostanju. Tudi ostalih svojih uslužbencev ni pozabil, temveč se jih spomnil z izdatnimi volili. Enako je ukrenil tudi glede nekaterih svojih sorodnikov, o katerih je vedel, da so potrebni in vredni. V oporoki se je pa primerno obdolžil tudi številnim svojim prijateljem. Kot zvest sin svojega zatiranega in ubogega naroda je pa vse svoje ostalo imetje zapustil svojemu narodu na ime naših prvih narodno-obrambni in prosvetnih društev . . .

Ko je tako uredil brez hrupa in skrivaj svoje posvetne zadeve, se je podal Ivan Koren s težkim srcem v bolnišnico. Čeprav se je čutil telesno še krepkega, so ga vendar obhajala čudna čutila, ko je prestopil prag prostrane bolnišnice.

V bolnišnici je bil sprejet z odprtimi rokami, ko se je pri vstopu oglasil za prvi razred. Ta prijazni sprejem pa nikakor ni devati na rovaš dejstev, da je Ivan Koren splošno veljal za zelo imovitega človeka in da je bil popolnoma osamljen, temveč je bil nedvomno le viden izraz onega človekoljubja, ki splošno vlada v podobnih zavodih.

Odkazali so mu takoj zelo prijazno sobico s tako lepim razgledom na senčnati vrt, da je človek lahko pozabil, kje se nahaja. Usmiljenka-

postrežnica je bila videti zelo ljubeznjiva ženica prikupne zunanosti; njene besede so pa dokazovale, da ji ni drugega mar, nego edinole briga in skrb za bolnike.

Z najboljšimi upi na bodočnost se je Ivan Koren naselil v prijazni sobici, v kateri ga je skoro obiskal poslujoči zdravnik, ga preiskal in mu potem dal potrebna navodila glede hrane in pijače. Pri odhodu je pa še potolažil Korena, da njegova bolezen ni tako huda in strašna in da se mu je nadejati skorajšnjega popolnega okrevanja, čim se bo točno ravnal po zdravniških ukazih in po navodilih bolniških uslužbencev ter se varoval vsakega razburjenja.

Po odhodu mladega zdravnika je ostala pri njem še nekaj časa usmiljenka, s katero je prijazno kramljaj. Končno jo je prosil, da naj mu prinese »Slovenski Narod«, glede katerega je ukrenil, da naj mu ga pošiljajo v bolnišnico.

Postrežnica je odšla in se skoro vrnila z večerjo. Na tableti je bil pa tudi »Slovenec«. Ko je ugledal Koren »Slovenca«, je vprašal postrežnico, ali »Slovenski Narod« še ni prišel? Ona mu je odvrnila, da še ne in da ga mu bo takoj prinesla, čim ga odda pismonoša portirju.

Koren je nato zaužil svojo večerjo, po večerji se pa vtopil neko-

liko v »Slovenca«, katerega je pa skoro odložil, ker ni našel v njem nič drugega, kakor samo strašno dolgovezna, a tudi strašno dolgočasna poročila o zadnjem katoliškem shodu. Ko je prišla postrežnica po posodo, ji je znova zabičil, da naj mu skoro prinese »Slovenski Narod«, a dobil je od nje samo odgovor, da se ne sme razburjati.

Po precej slabo prebiti noči, so ga drugi dan zdravniki natančno preiskali in ukrenili, da je treba pri njem izvršiti čim preje operacijo, za katero so določili takoj drugi dan. Ko se je Ivan Koren vrnil v svojo sobo, mu je bilo zelo dolgčas. Prosil je vsled tega usmiljenko, da naj mu prinese kaj čtiva. Usmiljenka mu je skoro prinesla kup »Slovencev«, »Domoljubov«, »Bogoljubov«, nekaj številčk »Reichspošte« in še nekaterih drugih nemških časopisov črne barve. Nevoljen je odrinil Koren to šaro stran in vprašal usmiljenko, če nimajo nobenega drugega berila?

Pri tem vprašanju pa Koren ni dobro naletel pri usmiljenki, ki ga je začela s sladkimi besedami svariti, da se ne sme razburjati, ker bi mu to utegnilo škodovati, in da naj poseže le po prinešenih časnikih, saj so sami dobri in pošteni. Usmiljenka je razlagala potem Korenu še na dolgo in široko dobrote in vrline teh časni-

kov. Koren končno zgovornega jezička ni mogel drugače ustaviti, nego tako, da se je vlegel na posteljo in pokazal ženski svoj hrbet.

Skušal je zaspati, a ni mogel. Začel je misliti na svojo kupčijo in svoje prijatelje in se čudil, da se ga še nihče ni spomnil in ga obiskal, čeprav so mu pred odhodom v bolnišnico vsi zatrjevali, da ga bodo vsaki dan obiskovali.

Pri večerji mu je usmiljenka zopet postregla s »Slovencem«, a glede njegovega vprašanja po »Slovenskem Narodu« odvrnila, da ni došel. Pri tem je pa tudi že previdno pristavila, da je »Slovenski Narod« zelo protiverski list in da torej ni pripravno berilo za bolnika, ki se ima podvreči težki operaciji. Ko ji je pa hotel Koren ugovarjati, mu je pa takoj prestrigla besedo z resnim svarilom, da se ne sme razburjati, ker bi znalo vsako razburjenje kvarno vplivati na njegovo stanje.

Koren se je obupno vdal v svojo usodo in molče zaužil svojo večerjo. Njegovemu vzgledu pa nikaor ni sledila usmiljenka, ker mu je začela z zgovorno besedo slikati vse mogoče nevarnosti jutrajšnje operacije in mu polagati na srce, da bi se ne mogel boljše pripraviti na operacijo, kakor če se spravi poprej z bogom.

Tisti hip se je tudi že čulo rahlo trkanje na vratih, skozi katera je s sladkim pozdravom vstopil mlad kaplan iz Korenove župnije, katerega je Koren poznal le po videzu in po naprednem časopisju, ki se je že večkrat bavilo z osebo mladega kaplana, ki se je brigal za vse mogoče stvari, samo za dolžnosti svojega duhovskega poklica ne.

Ivan Koren je pogledal došleca z začudenimi pogledi. Ti začudeni pogledi pa mladega kaplana niti najmanj niso spravili v zadrego. Napravil se je kar domačega in s sladkimi besedami je začel potem, ko je usmiljenka tiho izginila skozi vrata, povpraševati po Korenovih počutkih in zdravju. Skoro je pa preskočil na drugo polje. Ubral je po usmiljenki že načete strune in jel pripravljati Korena, da bi se pred operacijo dal spovedati in obhajati. Vmes je pa zelo previdno vpletal tudi opazke, da mora skrben mož tudi pravočasno dejati v red svoje posvetne stvari, pri tem pa postopati pravično in imeti pred očmi svoj večni blagor, za katerega si more pridobiti največje zasluženje le tedaj, če napravi dobro in pravično oporoko. Mladi kaplan je dobri dve uri obdeloval v obojnem oziru ubogega Korena, ne da bi smel biti zadovoljen z uspehom svoje spretnosti in zgovornosti. Ne

posebno dobre volje je čez dobri dve uri zapustil izmučenega Korena z obljubo, da ga pride drugi dan obiskat še župnik.

Drugi dan so izvršili zdravniki pri Korenu operacijo, ki se je srečno iztekla. Komaj so oslabelega Korena prenesli v njegovo sobo, se je že pojavila med vrati obsežna postava Korenovega domačega župnika. Dasi sta imela zunaj z župnikom razne in zelo resne praske, je bila župnika danes sama medena prijaznost. Brez ozira na njegovo stanje je ostal župnik pri Korenu skoro tri ure in ga na vse mogoče in nemogoče načine pestil in rotil, da naj misli na večnost, se spravi s svojim bogom in uredi svoje posvetne zadeve. Glede posvetnih zadev je pa govoril župnik dosti jasneje in razločneje, nego prej ta dan kaplan, ne da bi kaj boljše opravil.

Po župnikovem odhodu je pa vzela Ivana Korena zopet v delo usmiljenka, usmiljenki je sledil potem kaplan, kaplanu pa župnik in tako dalje. Vsi so z združenimi močmi obdelavali dannadan ubovega bolnika, skušajoči ga pred vsem rešiti njegovih posvetnih skrbi in imetja. Ko so pa začeli uvidevati, da ne opravijo vsi skupaj ničesar, so pa na izmučenega bolnika izpustili še v takih stvareh posebno izvedenega

redovnika, ki se je tudi takoj in s posebno vnemo posvetil svoji nalogi s tem, da je jel ubogemu Korenu v najživejših barvah slikati peklenski ogenj in peklenske muke, katerih so po smrti deležni oni zakrknjeni grešniki, ki se pravočasno ne spokore in z izdatnimi volili v korist svete cerkve ne olajšajo svoje grešne duše. Gorečnost, bujna domišljija in zgovornost vnetega redovnika niso poznale nobene meje in to je končno razbilo sodu dno.

Ko je redovnik v tretjič obiskal že vsega obupanega Korena in pritiskal nanj z najsilnejšimi sredstvi, se ga Koren ni mogel drugače otresti, nego da mu je prav odkrito povedal, da je že pred odhodom v bolnišnico spravil v red svoje posvetne stvari in napravil oporoko, katere vsebino mu je tudi na kratko orisal.

Redovnik ga je molče poslušal. Ko je pa čul, da se je Koren v svoji poslednji volji prav posebno spomnil naše obrambne šolske družbe, tedaj se ni mogel več premagovati, temveč je z besno jezo izbruhal iz sebe:

»Tako torej, na potu ste do večnega sodnika in za to pot se pripravljate s tem, da mečete svoje posvetno imetje v nenasitno žrelo najostudnejšim brezverskim društvom. Lepo vas bo pogledal večni sodnik, ko bo slišal vaš odgovor, kaj ste storili s

posvetnim blagom, ki vam ga je naklonila njegova brezkončna milost. Tedaj bo pa zagrmelo iz njegovih vsemogočnih ust: »Garjeva ovca, poberi se na kraj, kjer je jok in škripanje z zobmi!« In ta njegova sodba bo pravična . . .«

S temi, v skrajni jezi izgovorjenimi besedami se je redovnik brez pozdrava obrnil od bolnika in krenil proti vratom, katera je jezno zaloputnil za seboj.

Sedaj je imel Koren pred kaplanom, župnikom in redovnikom mir, kar je zelo ugodno vplivalo na njegovo zdravstveno stanje. Le usmiljenka mu je ostala še na vratu in mu grenila njegovo življenje z raznimi, sicer malenkostnimi, a za bolnika zelo neprijetnimi šikanami. Koren je komaj čakal, da bi se mu zdravje vsaj toliko obrnilo na bolje, da bi mogel zapustiti bolnišnico in se podati na svoj dom. Nestrpno je čakal tega trenutka in to tem bolj, ker mu je bilo neznansko dolgčas. Najbolj pa ga je to bolelo, da so vsi prijatelji nanj pozabili in da ga ni nihče obiskal v bolnišnici, niti mu pisal.

Koren si je globoko oddahnil, ko je zapuščal bolnišnico in se na pol okrevan vračal v svojo domačo hišo, kjer so ga sprejeli z odkrito radostjo njegovi uslužbenci in posli.

Skoro so se pa oglasili pri njem tudi njegovi prijatelji, čim so izvedeli da se je vrnil domov. Ko jim je pa začel očitati, da so ga vsi pozabili in da ni prišel nihče k njemu v bolnišnico, so mu pa vsi zatrjevali, da so se oglašali dannadan v bolnišnici, da bi ga obiskali, a da se jim ni dovolilo tega obiska, češ, da bolnikovo stanje ne pripušča nobenih obiskov. Tudi so mu povedali, da so mu skoro vsaki dan pisali in mu puščali v bolnišnici razne knjige in časnike razun »Slovenskega Naroda«, katerega je dobival itak vsaki dan po pošti.

Ivanu Korenu so se tedaj začele odpirati oči . . . spomnil se je vzvišenih besed našega spasitelja: »Moje kraljestvo ni od tega sveta« in prišel do sklepa, da je velika večina onih, ki se po krivici imenujejo njegove naslednike, že zdavnaj zavrgla le - te zlate njegove besede.

Razpuščeni.

Kakor čmrlji v svoje gnezdo trli so se v gostilno »Pri črnem gavranu« dični deželni koritarski nadzorniki in razni drugi deželni koritarji, sicer brez delokroga, a z mastnimi plačami. Skoro je bila posebna sobica dubkom polna in veselo razpoloženje je vladalo med zbranimi stebri deželne uprave in njenega proslulega gospodarstva.

Komaj so se došli možje dobro posedli okrog dolge mize, udaril je velmožni koritarski nadzornik Tomaž Pobasaj z nožem ob svojo kupico, vstal in spregovoril:

»Krepostni koritarji! Po dolgem, dolgem času je le-to naše zbirališče zopet napolnjeno z navdušenimi častilci in ljubitelji one častite posode, v katere znamenju se vlada v deželi Kranjski. Preplašeni, prestrašeni, obupani smo tavalili okrog krepostni spoznavalci te svete posode in pričakovali v strahu in trepetu, da bode

konec naši slavi, konec oni naši do-
brotljivi posodi, iz katere se cedi
mleko, med in mastne dižete na naše
pregrešne glave. Vsi smo si trepet-
taje šepetali na ušesa: Sodni dan je,
sodni dan! Obup med koritarsko
družino je bil splošen. In prišel bi
bil tudi sodni dan, če se ne bi bil zgo-
dil v pravem času čudež . . .«

»Živela vodiška svetnica, živela
naša čudodelka, živela njena telečja
kri!« začelo je tedaj grmeti po sobi
in na zdravje te svetnice zvrnili so v
svojem navdušenju zbrani koritarji
svoje kupice do dna. Ko se je urne-
besno navdušenje nekoliko poleglo
in ko so dobili možje nadomestilo za
popito pijačo, poprijel je Tomaž Po-
basaj znova za kozarec in besedo ter
nadaljeval:

»Uganili ste, kdo je bil rešilni
angel vesoljnega koritarstva. Naj-
novejša deželna uslužbenka, sedaj
nekoliko skrivajoča se vodiška svet-
nica zvarila je s pomočjo telečje krvi
rešilno misel, da naj se razžene naš
deželni zbor in razpišejo takoj nove
volitve. Naši veleodlični voditelji,
naši deželnozborski »fantje« so po-
slušali ta ženijalni nasvet vodiške
čudodelke in ga uveljavili na pristoj-
nem višjem mestu. Le-tam nekaj
časa niso hoteli nič slišati o tako
zgodnjem razpustu deželnega zbora.
Ko so jim pa naši »fantje« pojasnili

popolnoma po resnici nad vse žalosten svoj položaj in ko so še omenili, da smatra prva kranjska kapaciteta, vodiška svetnica, razpust za edino rešilno sredstvo, je bila pa bitka končana in zmaga izvojevana. Zato zvrnimo še en kozarec na čast in slavo našega rešilnega angela, naše čudodelne Johance iz Vodice!»

In kozarci so zazveneli, njihova vsebina se je pa jadrno izgubila po vedno žejnih grlih zbranih koritarskih velmož.

»Koritarska hvala vam bodi izrečena za vaše priznanje naši rešiteljici«, pričel je na to zopet Tomaž Pobasaj. »Ona tudi resnično in v polni meri zasluži vaše priznanje in — hvaležnost. Vi vsi, ki imate kolikor toliko vpogled v deželno gospodarstvo in deželne blagajne, veste dobro, da je prišla ta pomoč res v skrajni sili. Vprašam vas pred vsem, koliko denarja je pa v deželnih blagajnah?«

»Nič in manj kot nič! Same pajčevine so notri! Pa taka kača!« klicali so Pobasaju v odgovor zbrani koritarji.

»Vprašam vas nadalje, preljubi spoznovalci naše prelepo izdolbene posode, ali vam je znano, kako stoji danes melioracijsko posojilo in kaj se je zgodilo z onimi lepimi deželnimi milijončki, s katerimi smo znali tako

lepo slepomišiti? Kje je danes ta denar?»

»Izčrpan, razmetan, porabljen, razposojen tako, da se bode vračal, ko pride sv. Nikoli«, odgovarjali so Pobasaju poslušalci kakor pri litanijah.

»In kaj je z ono velikopotezno akcijo,« vprašal je nadalje Pobasaj, »ki je rodila usodepolno in nesrečno napravo ob Završnici, za katero je imel vedno toliko lepih besedi naš deželni mlinar tedaj, kadar se je brez diplome šel inženirje. Da, da, velikopotezna je res ta akcija, ker se pri tem nas veliko poteguje. Toda šalo na stran! Danes smo sami med seboj in med nami ni nobene črne izdajalske duše. Zato tudi lahko govorimo odkrito, brez ovinkov in slepomišenja. Vprašam vas torej, kaj mislite o Završnici?»

»Vrag naj jo vzame! Ne žre nič drugega kot denar! Deželo bo spravila na boben! Saj je pogoltnila že več kot en milijon! Donašala pa ne bo nikdar nič!« drli so se ogorčeno v odgovor razkačeni koritarji.

»In tisti dragi sanatorij za bike na Robežu,« nadaljeval je Tomaž Pobasaj, »kako je vaše odkrito mnenje o ti odlični in velikopotezni ustanovi? In potem tista proslula peč za sežiganje, sem hotel reči za pečenje sadja v bližini Robeža!?»

»Samo pesek v oči in denar skozi okno!« zarjuli so unisono na Pobasajevo vprašanje možje koritarji in v znak očitnega zaničevanja izpraznili svoje kupe.

»Vidite dragi možje,« pričel je zopet Pobasaj, ko se je zaničevanje nekoliko poleglo, »tako stoje stvari v naši deželi. Stali smo na robu prepada in v prepad bi se bila pogreznila naša dežela in ž njo vesoljno koritarstvo, če bi nam ne bila priskočila na pomoč vodiška svetnica s svojim čudodelnim svetom. Sicer so bile na dnevnem redu še razne druge prav sitne stvari, provzročene po prevroči krvi naših »fantov«, a to bi bili še vse prenesli, ker smo vsi pod kožo krvavi, ko bi le te pogubonosne suše ne bilo v naših blagajnah. Zato je bil pa razpust deželnega zborra edina rešitev za deželno koritarstvo. Ali nimam prav?«

»Živel! Pobasaj naj živi! Pobasaj je naš glasnik, naš mož!« kričalo je navdušeno vse zbrano koritarstvo. Ko je prekipevajoče navdušenje nekoliko ponehalo, oglasil se je zopet naš dični Pobasaj:

»Iz vaših pritrdilnih klicev smem sklepati, da razumevate popolnoma položaj, v katerem se nahaja danes deželno koritarstvo. Na razpotju smo. Doslej smo imeli v lepi deželi Kranjski mala nebesa, kako bo pa v bo-

dočnosti, to nam je danes še v temo zavito. Eno pa vemo in to je, da mora biti naša igra »Va banque«, ker smo sicer izgubljeni. S Hamletom vam kličem, da se gre za naš »biti« ali »nebiti«. Pri bodočih volitvah moramo napeti vse sile, ustrašiti se ne smemo nobenega sleparstva, če hočemo iz boja iziti kot zmagovalci . . .«

»Kaj pa prižnice, spovednice, izpostavljanje najsvetejšega, misijoni, hudiči, peklo, mrtvi volilci, strahovanje, podkupovanje, zloraba deželne oblasti, ali so to mar mačkine solze?« prekinil je govornika Pobasaja z ogorčenjem njegov nadzorniški tovariš Pankracij Goljufovič.

»Priznam,« odvrnil je precej pohlevno Pobasaj, »da so to vsa priznana dobra sredstva, s katerimi smo doslej pri volitvah vedno uspešno delovali in tudi zmagovali. Nikakor ne podcenjujem teh naših volilnih pripomočkov in jih nikdar nisem. Toda časi so resni . . .«

»Ti pa velika šema,« oglasil se je zopet Pankracij Goljufovič, »in je že skrajni čas, da prenehaš s svojim, sedaj že smešnim gobezdanjem. Jaz pa pravim tako-le. Volitve bi se imele vršiti po postavi še le čez pol leta. Nam na ljubo se bodo pa vršile še letos in še letos se bodo koncem leta sestali na kratko zasedanje kakih

treh dni novoizvoljeni poslanci, da bodo **iz hvaležnosti** svojim, s slepoto udarjenim volilcem zvarili **prav lepo novoletno darilo**. Naše blagajne so prazne, zmagali bomo, ker moramo zmagati, ker nas sicer vzame vse vrag. Zato bomo pa tudi pri letošnjih volitvah napeli vse strune in ustvarili svetovni rekord v sleparijah, samo da zmagamo. Prekositi moramo in bomo tudi celo rekord dunajskih krščanskih socialistov pri zadnji volitvi v Leopoldovem mestu na Dunaju, ko je bil izvoljen dr. Mataja pravzaprav edino le z glasovi mrličev, od katerih jih je nad 800 kakor Lazar vstalo iz groba in oddalo zanj svoje glasove. Na ta način in če prekosimo še dunajske mojstre v volilnih sleparijah, potem bo zmaga na naši strani. Ko se bodo po končanih volitvah tako-le ob prvi obletnici, ki jo bode slavil naš krepostni Janez, zbrali naši »fantje« v zbornici, predlagali in sklenili bodo, **da se deželne doklade povišajo že z novim letom 1914 najmanj za celih sto odstotkov!** Sicer bo tedaj jok in stok po naši deželi, ljudje bodo hudičevali in kleli našo stranko, stiskali proti nam pesti, mi se jim bomo pa smejali in rogali, saj se bodo zopet začele polniti prazne blagajne in polniti naša blagoslovljena korita! Naj le volilci in davkoplačevalci potem hudičujejo

in kolnejo, da se vse kreše, kaj nam to mar, mi bomo pa za dolgih šest let na gorkem in prepevali ono lepo pesem:

»Tambur, marš, brez bobna v dir,
s kikljo kinčan kirasir . . .«

»Živio, naš Goljufovič, dika in ponos vseh koritarjev,« grmeli so kot zbesneli na ta navdušeni govor zbrani koritarji in praznili svoje čaše, da se je kar kadilo. Tomaž Pobasaj je zelen zavisti strmел na ta govorniški uspeh svojega tekmeca Goljufoviča, rekel pa ni nič, ker je dobro vedel, da Goljufovič vsako prenagljeno besedo takoj zameri. Pankraciju Goljufoviču je pa nad navdušenimi ovacijami, ki so mu jih priredili koritarski »fantje«, žarelo lice notranjega veselja — skoro do solz ginjen je na to spregovoril vesoljnemu koritarstvu nekaj zaključnih besed:

»Bratje koritarji! Hvala vam za vaše prisrčne ovacije, ki mi do groba ne izginejo iz mojega koritarskega spomina. Ker se je pa med tem pomaknila ura že tako naprej, da bode skoro skozi vrata pogledalo oko postave, bode nam treba zaključiti naš prelepi večer. Lepše ga pa pač ne moremo zaključiti, nego s tem, da zapojemo na glas našo najnovejšo koritarsko himno.«

Koritarski »fantje« so skočili pri teh bodrilnih besedah navdušeno po koncu in iz njih koritarskih ust je skoro z znano melodično ubranostjo ljubljanskega pratra zadonela sledeča najnovejša

k o r i t a r s k a h i m n a :

Prišel še ni prihodnji marec —
volitve so že tu:
Zahvala tebi, dični Švarec,
ki zbor poslal domú.

Res bili hudi, strašni časi
deželnih so korit,
vse vrelo že je v ljudski masi
in rasel deficit.

Že prazna bila naša skleda,
na naše kase ren . . .
rešilna prišla je beseda,
da zbor je razpuščen.

Hali, haló, deželni zbor je
domu poslan, razbit
in konec s tem je suhe skorje
in praznih je korit!

Volitve bomo dokončali,
slepili spred in zad,
denarja pa potem nabrali
iz novih si doklad.

Ko polne bodo naše kase
iz novih spet doklad,
potem imel bo zlate čase
koritar star in mlad.

Zato pa dvigni vsak kozarec,
zakriči čez čeljust:
»Bog živi te, nebeški Švarec,
in zbora tvoj razpust!«

Po odpeti najnovejši koritarski
himni so se pa deželni koritarski
nadzorniki in drugi deželni koritarji
majaje porazgubili v temno noč . . .

KAZALO.

	Stran
1. Na letovišču leta 1913	1
2. O društvih, veselicah in o narodnem davku	16
3. Značajni volilec	28
4. Ljubljanska srajca	41
5. Svetniki	52
6. Koritarsko vrhovno sodišče	72
7. Izpisan	83
8. Rešitev iz Vodice	94
9. Na begu v Ameriko	105
10. V bolnišnici	115
11. Razpuščeni	125

OLIVAN

